

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy óra ..... 34 korona.
Egy hónap ..... 3 korona.

VIDEKEN:

Egy óra ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-asosbos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyomár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, október 13.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérezik: Legújabb népbolondítás.
A képviselőház ülése.
A kínai háború.
A persa sah elutazása.
Schossberger báró végrendelete.
Hidassy Kornél. †
A reklam-menyecske.
A Csáky-grófok vagyona.
Visszahívott vatikáni nagykövet.
Az elhunyt szombathelyi püspökről. Irta:
Hock János.
Szüreti vers.
**Tárcza: Geőcze Sarolta a magyar nő fel-
adatáról.** Irta: Kohlbauer Ferencz.
Csarnok: Kadét-szerolelem akadályokkal.
Irta: Futár Lajos.

Legújabb népbolondítás.

Arad, október 12.

Hozzád írom e néhány sort derék föld-
mivelő magyar nép, ki elveted a magot az
áldott földbe és ha jó időt ad rá az is-
ten, learatod a magad kezével a dusan
hullámzó kalászt, s életet adsz egy ország-
nak. Derék földmivelő magyar népem, de
nagyon boldog lennél te, ha nem volna
dolgod, mint azon törődni, hogy jó
legelője legyen a lábas jószágoknak; hogy
házad födelén foszlásnak ne induljon a
tető; s magadnak meg házad népének meg
legyen a tisztességes ünneplő ruhája, hogy
eljárhatatok vasárnaponként a szentegy-
házba, megköszönni az istennek a sokját,
amit egy héten rátok pazarolt.

Ha egyéb dolgod nem lenne, jó föld-

mivelő magyar nép, de tiszta maradna a
te lelked attól a mételeytől, amit úgy hiv-
nak, hogy *politika!*

Csakhogy neked vannak más kötele-
zettségeid is. Ötévenként egyszer kocsi-
ra ültetnek, etetnek, itatnak és kicsalják tő-
led a *voksodat*. Az egyik arra kapacztál,
hogy kormánypárti légy, mert mégis csak
jó dolog a kormányval tartani, annak
a markába fizeted az adót, hátha elenged
belőle valamit. A másik a balpártra csá-
bit, eszedbe juttatja, hogy az apád a szol-
noki csatában esett el, ajkán e névvel:
Kossuth! A harmadik egy új párt zászlaja
alá bolondit, amelynek a rudja fekete-sárga
ugyan, de a rongyára a te neved van föl-
írva, mintha nem bolondítani, hanem bol-
dogítani akarna: ez a néppárt.

No hát melyik a jobbik? Oh te józan
földmivelő magyar nép, de hamar megta-
láltad rá a választ: Az, amelyik jobban
fizet!

Talán igazad van, talán nincs.

Hogy azonban egészen belezavarodj a
nagypolitikába, most egy újabb párt ve-
tette rád sunyi szemeit, amely a függet-
lenségi és néppárti csalétket tartja az
orrod alá, de valójában csak amolyan csira,
ugy csufolják, hogy „*Negyvennyolczas nép-
párt*.” Lásd, ez is a saját neveddel akar
hálózába csalni és azt hiszi, hogy egészen
bolond vagy, aki nem látod meg a ragyogó
48-as zászló mögött a sötét néppárti re-
verendát.

A nyári munka befejeződött. A gabona

kicsépelve várja hombárodban, hogy fel-
szökjön az ára; a szüret se volt rossz,
csak éppen vevő nincs rá, mert a bor
olyan mint a leány, ha egyszer rossz hi-
rét költötték, nem kell senkinek. Az őszi
munkát befejezed lassankint és aztán vá-
rod, hogy leessék az első hó.

Mire kitavasodik, más világ lesz egé-
szen. A buzádnak ugyan akkor se lesz
ára, meg a borod se kell az ördögnek se,
de megjön a *te értéked*. Meglásd, mennyi
báró meg gróf parolázik veled a jövő ta-
vaszszal. Meglásd, hogy a plébános ur
hányszor bekopogtat az ajtódon és hány-
szor emlegeti előtted *Zichy Nándor* urat,
Lepsényi páttert, *Zimándy Ignác*ot, meg a
többieket, akiről azt se tudod, mi fán
termettek. Te pedig, jámbor földmivelő ma-
gyarom, ígéretet teszel, hogy leadod a
voksodat a föntnevezett urakra.

Tudod-e kik ezek? Dehogy tudod. Hi-
szen ha tudnád, letörné a derekát annak,
aki a nevüket említi a portádon.

Kossuth apád legyalázói ezek. Sötét,
szomorú alakok, kik, hogy megközelíthet-
sék a házadat, felöltötték előbb a „nép-
párti” köpönyeget, aztán, hogy belül jut-
hassanak az ajtón, magukra kapták még
a „negyvennyolczas” álarczot is. Így szü-
letett meg a „Negyvennyolczas néppárt.”

Politikai szélhámosság az egész. Az új
párt „zászlóbontás” czímen egy manifesztumot
bocsájtott ki tegnap, melyben benne
van az egész néppárti program, de füg-
getlenségi pont nincs egy se. A kiáltvány

TÁRCZA.

Geőcze Sarolta

a magyar nő feladatáról.

Irta: Kohlbauer Ferencz.

Geőcze Sarolta neve nem ismeretlen az
Aradi Közlöny olvasói előtt. Aki legkevesebbet
tud róla, annyit mindenesetre tud, hogy élesen
bonczoló emelkedett lélek asszonyi testben. A
kik közelebről ismerik, azok tudják azt is,
hogy föllépését a matematikailag fegyelmezett
tisztá elmenek meggyőző ereje és a nőiesen
érző kedély tapintatossága jellemzik.

Közéletünknek azon alakjaihoz tartozik, a kik-
kel mindenütt találkozunk, a hol komoly neve-
lési kérdésekről, fontos kulturális feladatokról,
a nemzeti művelődés tényezőinek megteremté-
séről van szó. — És az ő szava mindenütt
megérdemlett súlylyal esik latba; mert állítá-
sainak alapját lelkiismeretes tanulmány, az élet
feladatainak gazdag, alapos ismerete, az ember
és társadalma fölötti eszmélődés-szülte tiszta
meggyőződés képezik. Önálló dolgozatai, fordítá-
sai, értekezései egy kisirodalom számba men-
nek, és egyaránt becsesek a szakemberre úgy,
mint a mivelő közönségre nézve.

Hűnek a kiváló magyar nőnek legújabbán,
Kassán, kifejtett nézeteit a magyar középosz-
tály asszonyairól akarjuk megismertetni az
Aradi Közlöny olvasóival és különösen olvasó-
nőivel. Nem hisszük, hogyne érdekelje ur-asszo-

nyainkat az, mint vélekedik felőlök egyik
nagyívveltségű társuk, a ki hus az ő hu-
sukból, vér az ő vérükből: asszony és ma-
gyar!

Szerinte:

„A középosztály pusztulását a gazdasági
válságok mellett jórészt az okatlan életmód
idézte elő: a dologtalanság, a fényűzés, a pré-
daság. Így élt a gentry-asszony is, ki, az elő-
kelőségről való hibás fogalmánál fogva, pedig
a valódi életviszonyokkal számolni nem tudott,
férjének vagyoni viszonyait alig ismerte, a csalá-
d jövedelméről tiszta fogalma nem volt. Eh-
hez járult a váltó. Kés volt ez a gyermek ke-
zében. Félelmes joggal ruházták föl, melynek
következményeit csak a maga kárában tanulta
meg. A középosztály asszonya nálunk Nora
volt és az is maradt: egy bájos, szeszélyes
gyermek, a kit komolyan nem vesznek, a kit
bókokkal elégítenek ki, aki az életet s annak
kegyetlen következetességét és komoly köte-
lességeit nem ismeri. Öntudatlanul így segí-
tette elő családjá pusztulását. A hiba nem ben-
ne r-jlik, hanem nevelésében: kiskorúságban
hagyták, nem ébresztették öntudatra és felelős-
ségérzetre.”

„Ezen kell változtatni; mert ha a közép-
osztály újra lábra akar állani: a munka fele a
nőkre vár. A középosztály asszonyának el kell
vállalnia azokat a komoly kötelességeket, me-
lyeket a társadalmi fejlődés ma a vezető-ele-
mekre ró.”

És itt nem fukarkodik példákban, melyekkel

kimutatja, hogy a magyar nők egy része már
is kiveszi részét ebből a munkából. Utal a ma-
gasztosan működő nőegyesületekre, a Bodrog
közi-Nőegyletre, a Loránffy Zsuzsanna-Egyesü-
letre; dicsérettel említi Gyarmathy Zsigáné ne-
vét, a ki Kalo'aszeg népe számára a jólét for-
rását nyitotta meg; szeretettel időz Kovács La-
josnénak, egy komáromgyeji kávinista pap-
nének nevével, ki a dolgozni akaró szegény
asszonyokat a saját szobájába gyűjti, hogy ne
kelljen saját olajukat égetniök a hosszú téli es-
téken.

Készségesen rója le az elismerés adóját a
honleányi erények iránt; de látja hátramara-
dottságunkat a külföld mellett: Anglia, Svájc,
Franciaország előkelő-asszonyai mellett; a mieink
ugyszólván még semmit sem tettek; Olaszorszá-
gban maga Margherita királyné áll az elő-
kelő asszonnok élén, hogy a buvanói szegény
nép nyomorának enyhítése végett a már-már
feledésbe ment csipkeipart föllevenítse. —
Pedig nálunk több és fontosabb teendő várja az
igazán előkelő asszonyt; mert:

„Dus alföldünk rónán nemcsak a buza
hajt ős szarát, de a hürök is, — vagy ami
mindegy: a szerencsika. Szép, ifju Budapestünk
bünesetek s erkölcsi nyomor dolgában nem
áll hátrább a világ legrégebb metropolisainál;
s a vidéki városok erkölcs dolgában is mohón
sietnek a főváros után. A kivándorlás egyre
apasztja a népet, s végre a szegény hegyvidé-
keken ott van a nemzetiségi izgatás és meg-
győző szövetségese: a nyomor. A művelt ma-

kibocsátói egy szóval sem követelik az állami függetlenséget; a néppárti program határozottan kifejezett felekezeti jellege pedig nyílt ellentétben áll a 48-as hagyományokkal. Mutatóul adjuk itt a kiáltvány befejező passzusát:

— Mi üdvösebb, ugymond, a keresztény Magyarországra nézve? Az-e, hogy a mai néppárt a 67-es alap miatt, az eddigi 15 kerületből is elveszítsen még 4-et, 5-öt, avagy pedig egy a 48-as alapon is szervezett testvérpárt segítségével 60—80 főre szaporodjon? A néppárt jól felfogott érdeke indított minket azon elhatározásunk kinyilvánítására, hogy a 48-as néppárt zászlaját a mai napon kibontsuk és feltűzzük azt a hazaszeretet ormára, hogy minél szélesebb és tágabb alapokon indulhasson meg a keresztény Magyarország szervezése és diadala. Jól értsük meg azonban egymást t. polgártársak! A mi állásfoglalásunk nem azt jelenti, hogy egy érdemekben megőszült jeles keresztény hitvallás pártjának, Zichy Nándornak hadat üzenjünk, kinek irigylésre méltó erénye előtt, kalapot emelünk, és lankadatlan buzgalmát nem csak csodáljuk, de példaképnek is tartjuk, hanem jelenti azt, hogy a mit az eddigi látkör tanácsosai a magyar kereszténység kárára teljes figyelmen kívül hagytak, azt most mi a 48-as eszmék segélyforrásaival, párhuzamosan 67-es elváratainkkal hathatós érvényre segítsük.“

No lám, derék magyar nép, kihez a manifesztum intézve van, ugy-e nem valami mély meggyőződésű negyvennyolczasok lehetnek az új párt kolompósai? Titkot se csinálnak belőle, hogy mi a céljuk. Nem a te jóvoltodat akarják, hanem — a mandátumot.

Azért tehát adunk egy jó tanácsot neked.

Ha a főtisztelendő plebánus ur ezután megtisztel látogatásával, emelj becsülettudással kalapot előtte, és vezesd be a parádés szobába. Ha azonban észre-

veszed, hogy politizálni akar, akkor mond meg neki egyenesen:

— Szentatyám, a lelketem te vezeted, de a szavazatommal oda megyek, ahova én akarok!

Meglátjátok, milyen rövidesen nem lesz negyvennyolczas a Néppárt.

* *

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, október 12.

Derűtséggel végződött a tegnapi, derűtséggel kezdődött a mai ülés. A kanapéproczesszus ugyanis ma folytatódott. Pedig ma már két előadója is volt az igazságügyi bizottságnak, a mely még tegnap délután Matuska távollétében Neumann Ármint választotta meg előadójaul. De Matuska, mintha megérezte volna a bajt, Párisból még az éjjel hazaérkezett s ma ő volt a Ház legünnepeltebb tagja.

— Csakhogy itt vagy!

— Jó, jó, de még szórakozni se hagyják az embert!

Alig nyitotta meg az ülést az elnök, Matuska az előadói emelvényre lépett. De Pichlernek ez sem volt elég. Neki a vérengzés kevés, marcangolnia is kell és újból neki ment Rosenbergnek, de Rosenberg ma sem hagyta magát s olyan ügyesen riposztzott, hogy a diadalt ezuttal csakugyan ő vívta ki. Így végre a Ház minden oldalán kitört derűtség közepette véget ért a pör.

Matuska is előadott és Rosenberg is előadó maradt. Az első, a ki a javaslatot megtámadta, Barabás Béla volt, a kinek beszédét az egész Ház élénk figyelemmel hallgatta meg, a szélsőbal pedig megéljenezte.

Frey Ferencz beszélt ezután sok mindentől tagadhatatlan jóakarattal emlékezve meg a kereskedőkről és iparosokról. De mert elkalandozott még a malomipar és határidő-üzlet irányában is, beszéde terjengőssé vált.

A szünet után Mezei Mór beszélt hosszabban.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Tallián Béla, alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedüs Sándor, Széchenyi Gyula gróf, Cseh Ervin miniszterek.

Az ülés megnyitása után hitelesítik a jegyzőkönyvet.

Póthitel.

Széll Kálmán miniszterelnök 353,000 koronáról szóló póthitel tárgyában nyújt be javaslatot. A póthitel a közigazgatási dologi kiadások folytán vált szükségessé, miután a közigazgatási célokra szánt összegeket egészen a tisztviselők fizetésének javítására fordították. (Élénk helyeslés.)

Ezután harmadszori olvasásban is elfogadták a gazdasági javaslatot.

A kanapéper.

Következett volna az utazókról szóló javaslat tárgyalása, előbb azonban a házszabályokhoz felszólal:

Pichler Győző, a ki azt bizonyítja, hogy Rosenberg Gyulának egyáltalán joga sem volt tegnap az előadói székre ülni. (Derűtség. Ellenmondás jobbról.) mert a közigazgatási bizottság jelentését az igazságügyi bizottság teljesen megváltoztatta és ez a bizottság Matuska Pétert bizta meg az előterjesztéssel. Ennélfogva házszabálysérelem történt. Ezt a jövőre való tekintettel konstatálja.

Rosenberg Gyula kijelenti, hogy a javaslatot képviselni igen is joga volt és joga van képviselni, mert ha két bizottság tárgyal egy javaslatot és megegyezés nem történik, úgy mind a két előadó képviseli azt. (Helyeslés jobbról.) És e tekintetben mindegy, akár Matuska ül az előadói székre és szóló a helyén, akár megfordítva. (Derűtség. Helyeslés.)

A vigézcjavaslat.

Matuska Péter az igazságügyi bizottság előadója, utal a bizottságban történt változtatásokra kijelenti, hogy a mi a tárgyi részeket illeti, egészen hozzájárul ahhoz, amit Rosenberg tegnap előadott. Kéri a javaslat elfogadását. (Helyeslés.)

Barabás Béla: Ha nem ismeri is el Rosenberg előadói jagát, mégis örömmel járul tegnapi beszédének ama passzusához, amely szerint a magyar ipart meg kell védeni az idegen ügynökök külföldi portékáitól. De a magyar iparon ez a javaslat nem segít, mert az előbbi alapelvnek a konkvenziáját nem vonták le. Az idegen, a külföldi iparczikkektől e javaslat nem véd meg, mert külföldi cikkekét ezután is szabad lesz portálni. A miniszter jelentésében benne van, hogy Ausztriában külföldi ügynököknek nem szabad házalni. Ha Ausztriában

gyar nő, ha akar talál magának szociális feladatot és munkát az ország bár mely zugában.“

Es e munkában nem utolsó az hogy:

„Dologra kell szoktatni a magyar nép asszonyait. Vadnay Andor kimondotta, Végess Sándorné elpanaszolta, hogy henye, dologtalan az alföldi asszony; nem sző, nem fon, nem is varr. Ebből a dologtalanságból kell a nép asszonyát kiragadni!“

A férfi mellett, itt, az oroszlánrészt a nőnek kell kivinnie, vagy, mint Gedze S. mondja: „A férfi ész világossága oda nem elég: a női szív melege is kell.“

De Gedze Sarolta nemcsak a bajt tárja föl; az ő módszeréhez tartozik a baj orvoslása eszközeinek megjelölése is:

„... E feladatokra a középosztály leányait nevelni kell.“

„Az a nevelés eddig el volt hanyagolva.“

„A magyar urileány nevelését jött-ment idegen guvernántra bízta, a ki a magyar viszonyokat nem is ismerte, kinek a nemzet küzdelmeiről, törekvéseiről fogalma sem volt. Hogy tudta volna a növendéke szívet nemes kötelességérzettel megtölteni, faji öntudatát kifejleszteni? Hogy tudta volna a rá váró feladatok teljesítésére előkészíteni? A magyar gentry-leány megtanult 3—4 nyelvet, (?) tanult egy kis zenét; tásaságban ügyesen mozogni; de nem ismerte sem nemzete irodalmát, sem történetét, sem hazája földjét, sem népének viszonyait: Peruról tudott, Hódmező-Vásárhelyről nem tudott!“

Ime a program negatív oldala; következik a pozitív:

„Reális alapot kell adni a gentry-leányok nevelésének. Tanulják meg a mire a rájuk váró életfeladatok teljesítéséhez szükségük van; tanuljanak meg számolni, hogy okosan tudjanak bálni családjuk vagyonával; tanuljanak a természettudományokból annyit, hogy vigyázni tudjanak családjuk egészségére; és főképp tanuljanak meg dolgozni, a munkát megbecsülni. Szünjék meg már egyszer az a szerencsétlen előítélet, hogy a munka lealacsonyít: elég keservesen meglakoltak érte a tönkrement családok ezrei!“

Hogy a megjelölt program megvalósítható, hogy a józanebbak a munkát már is áldásnak tekintik és nem átoknak, erre kitűnő példákat idéz: „Az angol királyné unokáit kézi mesterségre taníttatja; egyik bajor királyi herceg, mint szemorvos működik, egyik Batthyány gróf gyakorló-orvos, Huszár Ilona bárónő művész nő léte asztalosműhelyt rendezett be magának és büszke asztalos-sikereire. Hugonnay Vilma grófnő vasakarattal vívta ki magának azt a jogot, hogy munkája után élhessen meg; ott vannak a polgári osztályból a Zsolnay-nővérek, kik művészetükkel és izlésükkel segítenek dicsőséget szerezni a magyar névnek és gyarapítani családjuk vagyonát; ott vannak a nagykorú s a kecskeméti derék uri asszonyok, kik ugorkaszedés, barack-érés idején egész éjjel versenyt csomagolnak cselédeikkel, hogy idejében Berlinbe érjen a barack s az ugorka.“

Majd az ál-szegény leküzdésére bátorít:

„Tud a magyar asszony dolgozni. Akar is; tud is; mert megvan hozzá elev. n észjárása, testi-lelki ereje, frissesége. Csak az előítélet gátolja. Azt az előítéletet le kell rom-

bolni. Hangoztassa Magyarországon minden okos ember, hogy a munka nem szégyen, hanem dicsőség, az uri-nőre épp úgy, mint a napszamosra.“

„Ne szégyelje az a szegény uri asszony, a ki ma lopva viszi éjjel titkon készült munkáját a Lujza-egyletbe értékesíteni, hogy kezemunkájával férjének keresni segít; ne lopva dolgozzék, éjjel, lámpavilágnál, de emelt fővel, de büszkén, de napvilágon!“

„Ne Récsnek fizessük az adót a sok kezdetű kézimunkáért, mikor van itthon finom, ügyes női kéz, mely azt elvégezze!“

„Erezze azt a magyar uri nő, hogy családjaért minden munka tisztesség; nemcsak a tanítói diploma, hanem a gazdaság, a kertészet, a kereskedelem, a műipar is. Minden téren lehet kereső társa férjének. Fődolog mégis, hogy a háztartáshoz jól értsen s gyermekei nevelését okosan vezetni tudja. Ha a leányokat munkára nevelik, jövőjük nem fog annyira gondot okozni szülőiknek s a leány hozományja nem fogja annyira megcsönkíteni a családi vagyont!“

Lehetetlen szebben, találóbban és vonzóbban kifejezni a munkának becsét; lehetetlen igazabb világításban bemutatni magát az oly magasan gondolkozó és nemesen érző nő értékezőt, Gedze Saroltát, mintha beszédénél záradékát idézzük: „En azt hiszem, a birtok elaprózódást megelőzni mindaddig nem lehet, míg a lányok okszerű munkára való nevelésével a családi vagyon megőrzéséről gondoskodva nincs“ és ez a gondoskodás: „a mi viszonyok közt, magára a nemzetre is éle kérdés!“

nem szabad, miért szabad nálunk Magyarországon? (Élénk tetszés a szélbalon.)

Holott Magyarországon a magyar kereskedelem és ipar pang. A kereskedők egymásután mennek tönkre és csak végig kell sorra járni a fényes üzleteket és minden kereskedőnek panaszát hallja az ember. (Igaz! Ugy van!) És ugyanez áll az iparosokra nézve is. A magyar iparosok tengődnek, és sorra tönkre mennek. Ezekben a szegény embereken ez a javaslat segíteni nem fog. Ő rajtuk csupán és kizárólag az önálló vámterület behozatala segít. (Élénk helyeslés balról.) Az ügynökök visszaéléseit addig is gyökeres intézkedések szüntethetik meg. Elsősorban különösen a biztosítási ügynökök lelketlen üzelméi ellen kell megvédeni a magyar népet. (Tetszés.) Kétes existenciák hálózák be a szegény embereket, s ez ellen nem védi őket semmi. Kérdi, hogy mi történt a hálalásról szóló javaslattal, a melyet annak idején a képviselőház elfogadott s aztán a főrendiházban elkallódott. Ez komédiázás és megsértése a felség intézkedéseinek is. Magára a javaslatra nézve pedig, a mely csak igen nagyon keveset segít az iparosokon, az a főkövetelménye, hogy ne csak a megrendelések gyűjtését, hanem az áruknak darabonként való eladását is tiltásuk be. Abban a reményben, hogy ebbe a miniszter is bele megy, a javaslatot általánosságban elfogadja. (Élénk helyeslés a szélbalon.)

Elnök: A Barabás által említett hálalási javaslatra nézve kijelenti, hogy azt annak idején a letárgyalás után a képviselőház átküldte a főrendiházhoz. Hogy mi történt ott azzal, az nem a képviselőházi elnökség dolga. (Helyeslés jobbról, ellenmondás balról.)

Hentaller Lajos: Bár a kiegyezési javaslatról feledkezzenek meg így egyszer. (Élénk derűtség.)

Frey Ferencz: Elfogadja a javaslatot, melyet helyesnek tart. Idézi vidéki kereskedők nyilatkozatait, melyekből kiderül, hogy a javaslat csak hasznukra válik. A fővárosi kereskedők is nyerne az általa, mert a vidék tőlük szerzi majd be szükségleteit. A székelyiparpártolásból kellene minden vidéken okulni. Ott az előkelőség elhatározta, hogy csak székely termékeket engedjen el. Üdvözlí a javaslatot. (Helyeslés.)

Elnök az ülést felfüggeszti,
Szünet után.

Mezei Mór sajnálattal jelenti ki, hogy a javaslatot nem fogadja el, mert az nem segít a hazai iparon, de árt a magyar kereskedelemnek. Ellenben elismeri e javaslat alkalmából Plósz Sándor igazságügyminiszter tudományosságát, képzettségét és e javaslatban lefektetett liberalizmusát, csak hogy mindezzel nem segíthetett a javaslaton, mert az alapgondolata hibás. Nem segít ott, a hol segíteni akart. Nem segít a hazai iparon, a mely e javaslat következtében még kevésbé lendülhet fel. A fővárosi kereskedelemnek pedig különösen árt. A városok felvirágzását kívánja. Minden ezzel ellenkező politikát helytelenít.

A javaslatot nem fogadja el.

Plósz Sándor igazságügyminiszter felvilágosító nyilatkozatokat tesz az elzárás tárgyában.

Uzzal az ülés véget ér. A vitát holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

A transzváli háború.

King-Williamstown, október 12. A *Mercur* című lap Bethuleiből a következő táviratot kapta: A burok tegnap elfogtak egy 12 milícia-katonából álló előőrsöt, a melyből négy ember megsebesült. A buroknak is volt négy sebesültjük. A burok azonkívül Bethulietől északra 600 méternyi vonalon elpusztították a vasutat.

A köszön-munkások sztrájkja.

New-York, október 12. A sztrájkoló köszönmunkások vezére, *Mitchell* a munkások tegnapi gyűlésén szükségesnek mondotta, hogy a bányatulajdonosok a társaságok kezében lévő eladási helyeket beszüntessék, az ingadozó bérskálát el-

töröljék és munkásaikat félhavonként fizessék. Egyetlen egy bánya sincs most teljes üzemben. A hazletoni kerületben, a hol egy kivételével az összes bányatársaságok és bányatulajdonosok 10 százalékos béremelést ajánlottak a munkásoknak, sok sztrájkoló családja nagy nyomorban van. A viskesbarrei kerületben az ültetvényesektől marhát és mezei terményeket loptak el. A *Carnegie-Steel-Company* négy hajót bérelt ki, a melyek 1000—1000 tonna aczelt visznek Liverpoolba.

A kínai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 12.

A nemzetközi hatalmasságok között folynak a tárgyalások arra nézve, hogy miképen jöjjön helyre Kinával a béke. A hatalmak a *boxer-lázadás elbűntetését* is követelik. Erre nézve a kínai kormány már tett előterjesztést, de ennek őszinteségében nem lehet bizni. Hátra volna még a hadviselésért járó *kárterítés*. Oroszország azt javasolja, ha ebben a hatalmak képviselői között nézeteltérés támadna, terjesszék az ügyet a hágai nemzetközi bíróság elé.

A keleti zürzavar most csak a tárgyalások révén érdekes. A boxerek, ha a híreknek hinni lehet, végleg elcsendesültek. Az egyesült államok kínai követének állítása szerint a dél-kínai *boxer-lázadás* híréből semmi sem igaz.

Mai újabb híreink a következők:

Orosz csapatmozgítások.

Pétervár, október 12.

A *Raszki* Invalid a *Girin* és *Mukden* bevételeig történt orosz csapatmozgításokat ismerteti, azután pedig az e hó 3-án kiadott le szerelési parancsot közli. A parancs szerint hadilábon maradnak még:

1. A *pecsilii* harcstéren levő csapatok, továbbá a 3., 4. és 5. lövészdandárok, tüzérséggel és minden tengeri haderővel, *Alekszejev* altengernagy parancsnoksága alatt;

2. azokból a csapatokból, amelyek *Mandsuországra* benyomultak s amelyek egyáltalán átkeltek az orosz határon, csak azok a részek maradnak mozgósítva, a melyeknek a hadvezérok hadi kombinációi szerint okvetlenül hadilábon kell maradniok;

3. mindazok a csapatok és katonai hatóságok, — beleszámítva a tartalékcsoportokat is — a melyek a határon át nem keltek, békelábra helyezendők, de néhány szibériai ezrednek, ugyszintén a kozkrjetenszki és csitai ezredeknek le nem szerelt 5. zászlóaljai az amurvidéki katonai kerületben maradjanak, míg a négy zászlóaljból álló ezredék tartalékos zászlóaljjakká alakítandók át.

Ezen az alapon a szemirjescsenszki csapatokat békelábra helyezik, egyuttal pedig a turkesztáni lövészdandár egyes részeit visszahívják előbbi helyőrségükre, kivéve azt a zászlóaljat, a melynek most még *Szemirjescsensz*ben kell maradnia. A 3. pontban említett csapatoknál, valamint a 3. lövészparknál a tüzérségi lovak közül csak annyit tartanak meg, a mennyi a szállítás és a kórházak számára szükséges, a többi demobilizálják. A kozákcsapatok közül leszerelik a tartalékezredeket, a tartalék-üteget és a kozákgyalogság dandárát. A második tartalékezredai most sürgős szükség esetén még mozgósítva maradhatnak, ha azonban a tárgyalások menetéből Kína nyugalmanak helyreállítása szempontjából lehetségesnek bizonyul, a czári parancs értelmében az összes csapatokat, amelyek addig még mozgósítva lesznek, békelábra helyezik és visszavezetik előbbi európai állomásaikra.

Amerika válasza.

Washington, október 12.

Az Egyesült-Államok kormányának *Delcassé* francia külügyminiszter jegyzékére adott válasza ezt mondja: Az Egyesült-Államok kormánya Franciaországgal egyetértően meg van róla győződve, hogy az elkövetett gaztettekért teljes elégtételt és a jövőre nézve komoly garanciát kell kapni. *Mac Kinley* elnök nagyon örül hogy az október 4-iki jegyzék javaslataiban, azzal a szelemmel találkozik, a melytől eddig valamennyi érdekelt hatalmasság nyilatkozatai át voltak hatva és nagyon örülne, ha a békétárgyalások mindjárt a meghatalmazások megvizsgálása után megkezdődnének. A bűnös hivatalnokok megbüntetésére vonatkozólag azt mondja a válasz, hogy a kínai kormány már megmutatta ugyan, hogy hajlandó bizonyos számú bűnösöket megbüntetni, de a hatalmasságok képviselői a tárgyalások megkezdése után ezt a listát még kiegészítheti. A Kinába való fegyverbevétel tilalmát illetőleg azt mondja e jegyzék, hogy az bizonyára nem fog mindig fennállani és a részleteket a tárgyalások folyamán meg lehet vitatni. A kártérítésre vonatkozólag megjegyzi az Egyesült-Államok kormánya, hogy valamennyi hatalmasság teljes kártérítést ohajt kapni. Oroszország azt javasolta, hogy ha ebben a kérdésben nézeteltérés támadna, terjesszék az ügyet a hágai nemzetközi választott bíróság elé. Azután azt mondja a jegyzék, hogy a kormány a kongresszus hozzájárulása nélkül nem vállalhat kötelezettséget arra nézve, hogy állandó védőcsapatot tart *Pekingben*; de eltökélt szándéka, hogy a mostani viszonyok között ideiglenesen kellő számú védőőrséget hagy a kínai fővárosban. A takui erődök lerombolását illetőleg később fog nyilatkozni az elnök, mert még újabb információkat vár a kínai helyzetről. A mi azt illeti, hogy *Peking* és *Tiencin* között egyes pontokat megszálljanak, arra nézve a kormánynak szintén a kongresszus hozzájárulására van szüksége. Az elnök nem vállalhat kötelezettséget az ország nevében ilyen okkupációban való állandó részvételre, de kívánatosnak tartja, hogy a hatalmasságok Kinától garanciákat kapjanak a követségek megvédésére való joguk tekintetében és hogy kellő intézkedéseket tegyenek a végre, hogy bármikor érintkezessenek követségeikkel. A jegyzék fölteszi végül, hogy *Franciaország* és a többi hatalmasságok az Egyesült-Államok föntartásaiban nem fognak akadályt látni a békétárgyalásoknak a javasolt alapon való megkezdésére nézve s az elnök reméli, hogy ezeket a tárgyalásokat nemsokára megkezdik.

Megszállt hírek.

Washington, október 12.

Vutingfang kínai követ kijelentette, hogy a Dél-Kinában állítólag kitört komoly *boxer-lázadásokról* szóló hírek valótlanok és ezeket a híreket csak azért terjesztik, hogy Amerikában azt a hitet keltsék, hogy az idegeneket komoly veszedelem fenyegeti, a mi a szövetségesek részéről hadműveleteket tesz szükségessé. A követ kijelentette, hogy Dél-Kinában nincsenek boxerek.

London, október 12.

A Reuter-ügynökség jelenti Hongkongból tegnapi kelettel: A rendőrség letartóztatta a Háromság-társaságnak három tagját. Más letartóztatások is várhatók. A nevezett titkos társaság tagokat toboroz Hongkongban.

Zavargások.

London, október 12.

A *Morningpost* jelenti Sanghaiból 10-iki kelettel: Az ország belsejében a zavargások még egyre tartanak. Azt mondják, hogy a szecsuváni lázadók száma több ezer emberre rug. *Kvai* alkirály azt táviratozta *Csan-Csing-Tung* hankau alkirálynak, gondoskodjék róla, hogy a lázadók ne nyomulhassanak be *Hupe* tartományba. A kvantungi lázadást még nem fojtották el. Ugyanennek a lapnak jelentik *Pekingből* 7-iki kelettel: Itt mostanában csak 1300 orosz van. Legnagyobb részök német parancsnokság alatt áll. *Li-Hung-Csang* valószínűleg kedden érkezik ide.

London, október 12.

A Morningpostnak jelentik Sanghaiból tízediki kelettel: A jancevölgyi tartományok alkirályai a sanghaji konzulokhoz jegyzéket intéztek, amelyben kijelentik, hogy ha a szövetségesek betörnek Santungba, ők ezt az eljárást helytelenítik, mert Juansikai a rendzavarások elfojtásában, tartományában nagy erélyeséget tanusított.

London, október 12.

A Daily Tolegrap értesülése szerint az a hír, hogy Hongkongba még 10 ezer embert kértek, helytelen. Ugyanennek a lapnak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy Seng taotái táviratot kapott Su tábornoktól, amelyben a tábornok 100,000 embert kér a Kvangszi és Jünan tartományok délnyugati részében kitört lázadás elfojtására. Su-nak már 30,000 embere van.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Görög rabszolga, operette. (Páratlan bérlet.)

Vasárnap: Délután: Egy magyar huszárkapitány Bécsben, színmű. Este: Vörös sapka, népszínmű. (Páros bérlet.)

* A kis szökevényt ma másodszor adták lehetőleg még jobb előadásban. *Turchányi Olga*n, ki ma érkezett meg Budapestről, nem látszott meg az ut fáradalma; játékával, énekével és kecses tánczával ma is zajos tapsokat aratott, sőt gyönyörű csokorral is tüntették ki. *Felhő Rózsi* ma is hü maradt önmagához, kit temperamentumos szerepléseért többször hivatnak a lámpák elé. Különösen jól sikerült a második felvonás nagy finaléja, melynek hatását *Nyilassy* és *Szaday* jóízű komikuma nagyban fokozta. *Erczkövy* baritonja kedvesen csengett; úgy látszik azonban, hogy a pózolásba ismét beléesik. A szerelmi dal közben kívánatos ugyan az elérékenyülés, de az összeeséssel hatásos testtartás kissé túlzott.

* Az első opera ebben az idényben az „*Alarczos bál*” lesz. Ez lesz a jövő heti műsor egyik újdonsága. A társulat még a nyár folyamán fogott e nagyszabású zenemű tanulásához és a szorgalmas próbálás után összevágó és kerekded előadásra van kilátás. Ez az opera lesz *Parlagi Kornélia* és *Körösí Geza* tűzpróbája, mert ez alkalommal, lesz módjukban énektudásukat bemutatni. *Rédei Szidi* kiróbal tetszőségével iskolázott és csengő hangjával bizonyára ezzel a partijával is szaporítani fogja sikereit. Ugyancsak először mutatkozik be ezuttal *Eöry Szabó József* az új tenorista; neki ép oly nehéz lesz a helyzete, azáltal, hogy *Dérit* helyettesíti, mint *Körösí Gizának*, kinek hivatása lesz *Ruzsinszky Ilonát* pótolni. A többi pártikat *Odri Lehel*, *Erczkövi* és *Nemes* énekli.

* Az aranyasszony lesz a jövő hét másik újdonsága. A nemzeti színháznak ez volt az idén az első új darabja. — A fővárosi bírálat ugyan nem igen bizelgően nyilatkozott felőle, mindannak daczára érdekes tartalmánál fogva ha nem is maradandó, de elég jó sikert jósol.

* A párisi élethől már javában folynak a próbák. A szobaleány szerepét *Turchányi Olga* játssza. Ebben a szerepében egy új angol cuplét fog énekelni, melyet most hozott magával a fővárosból, ahol ez a cuplé nagy népszerűségnek örvend.

* A Veres sapka. *Vidor Pál* egyik legjobb népszínművét, vasárnap estére tüzték ki előadásra. A darabban *Angyal Ilka*, *Felhő Rózsi*, *Harmath Józsa*, *Bácsék*, *Fenyéri*, *Palágyi*, *Nyilassy*, *Nemes* és *Rubos* foglalatoskodnak. A jegyek a vasárnapi mindkét előadásra már szombaton megválthatók a pénztárnál.

* Egy huszárkapitány Bécsben című kedélyes és mulattató népszínmű kerül jövő vasárnap délután előadásra. A darabban a főszerepek *Turchányi Olga*, *Harmath Józsa*, *Tolnayné*, a *Bács pár*, *Mezei*, *Nyilassy*, *László* és *Palágyi* kezeiben vannak.

* A felületes sajtó. Csak a napokban volt alkalmunk a „*Neues Pester Journal*” ujára kopintani, mely lapban nagy tudományu komolysággal lehoradtak bennünket aradiakat, azért, mert még nincs sem vízvezetékünk sem csatornánk. Most nyomdokába lép a „*Pesti Hirlap*” melynek színházi rovatában a következő hír látott napvilágot:

Az aradi színházban a múlt héten kiváló sikerrel mutatkozott be *Almási Iza*, a városligeti szinkör volt primadonnája. Deniset adta a *Nobánts*virágban és kitünő alakításával a sajtó és a közönség osztatlan elismerését érdemelte ki.

Milyen csodálatos is a mi pechünk. Budapesten majd nem létezőnek mondják azt ami nálunk csakugyan létezik, — majd pedig létezőnek állítanak olyasmit, ami csakugyan nem létezik. Ha ez így megy tovább, azt sem fogjuk tudni, hogy Arad rajta van-e a globuson, vagy csak belénk suggerálják a mi városunk létezését. Utoljára még kiséül, hogy nekünk aradiaknak nincs is szülővárosunk, hogy tulajdonképen csak a levegőben vagyunk, mint Mohamed koporsója.

* Pethes és Tövölgyi Margit Kolozsvárott. A kolozsvári nemzeti színház drámai személyzete még mindig nincs kiegészítve s ebből kifolyólag drámai előadásokat, a mostani személyzet mellett nem igen lehet produkálni. Ezen a hiányon óhajt változtatni most a színházi vezetőség mely már hosszabb idő óta tárgyalásokat folytat *Pethes Imrével* és *Tövölgyi Margittal*, a vidék két legkiválóbb alakjával, kiknek szerződötése feltétlen nyereséggel járna a színházra nézve. A szerződés ténye elvileg mindkét részről be volna fejezve s az esetben, ha *Bölyny* intendáns továbbra is megkapja a kolozsvári színházat, a két új tag azonnal megkezdheti a kolozsvári színháznál működését.

* Hauptmann Gerhard új darabjai. *Berlinből* jelentik, hogy *Hauptmann Gerhart*, a *Takácsok* szerzője ismét két darabot fejezett be. Az egyik modern művészdráma, melynek címe *Kramer Mihály*. A másikban egy régi tervét valósította meg, amidőn *A szegény Henrik* című középkori époszt dolgozta föl, melynek szerzője *Hartmann*.

* Bikaviadal mint operai betét. Pár nap előtt a bayonni színházban *Bizet*-nek *Carmen* című operáját adták elő, és hogy a mesterműnek különös fényt és érdekességet kölcsönözzenek és hogy annak valódi nemzeti karaktert adjanak, a mű negyedik felvonásában valódi bikaviadalt rendeztek. Escamillionnak hegyes törrel meg kellett ölni egy eleven bikát. A benyomás, melyet ez a „betét” a hallgatóságra tett, óriási volt és helylyel-közzel a szemlélők lelkesedése a deliriumig fokozódott. A *Journal des Débats* az előadásról levelet tesz közzé, melyet egy jelenvolt írt. A közönség — írja a jelenvolt — az első felvonást nyugodtan élvezte, de már a másodiknál türelmetlenné vált. Ugy látszott, hogy alig várták már a negyedik felvonás illető jelenetét. Végül után szomjazott a közönség. Ilyennek képzeltem mindig a valódi *Carmen*-publikumot. Végre elérkezik a negyedik felvonás. A közönség ujong, tapsol és kiabál a vér láttára.

Hidassy Kornél. †

(1828—1900.)

A szombathelyi püspöki megye főpásztora, *Hidassy Kornél* püspök, hosszas szenvedés után tegnap este 10 órakor meghalt. Nemcsak egyházmegyéje, hanem az egész ország benne egy nagy tudományu és lángoló hazaszeretet által kitünő férfiut vesztett el, aki magas állásában az egyház hü szolgájának és a haza igaz fiának bizonyult.

A püspök Komáromban született 1828. év június 13-án. A hittudományokat Budapesten hallgatta, 1851-ben, tehát 23 éves korában szentelték pappá és már akkor a nagyszombati gimnáziumban tanároskodott. Ebben a minőségben csakhamar bizonyult különös rátermettsége és kevés idő múlva már a gimnázium igazgatójává nevezték ki. Az egyházi méltóságok létráján gyorsan haladt felfelé. 45 éves korában esztergomi czimzetes kanonok lett. Két év múlva a miniszteriumban, mint miniszteri

osztálytanácsos működött. A következő esztendőben az esztergomi kanonokság székét foglalja el. Két esztendő múlva ismét halad előre és czimzetes apát, majd tribunici czimzetes püspök lesz, míg végre 1882-ben, tehát 54 éves korában a szombathelyi püspöki megye főpásztorává nevezték ki.

Ebben a minőségben 18 évig működött és nagy feladatai mellett mindenkor talált időt a hittudomány és a bölselet terén maradandó becsü művek írására. Ezek közül kiválóbbak: A bölcsészeti hazánkban való előhaladásának története; *De stilo bene latino* és *De sermonis latini usu quotidiano* című értekezései.

A püspök napokon át feküdt már öntudatlanul; tegnap este agonizálni kezdett és kezelőorvosa *Kedzihraczký* dr. főorvos kijelentette, hogy a halál csak órák kérdése. A haldokló szemeit *Vidos Lajos* kanonok és nővére *Hidassy Krisztina* fogták le. Reggeli öt órakor harangzugás hirdette az egyházfő halálát. Szombathely városában gyászbölgök lengenek. A püspököt a palota nagytermében helyezték ravatalra.

A káptalan ma hivatalosan konstata a püspöki szék megüresedését s testületileg megjelent a ravatalnál. Az egyházmegye vezetését *Stégmüller Károly* püspöki helynök vette át, az egyházi funkciókat pedig *István Vilmos* dr. segédpüspök látja el. A temetés az eddigi megállapodások szerint október 15-én lesz s hír szerint *Majláth* püspök végzi a szertartást.

A gyászháznál számos részvéltelátogató jelent meg, többek között *Reisig* főispán is. A püspök, mint az orvosok véleménye mondja aggsági marasmusban halt meg. Végrendeletet nem hagyott hátra. Temetése 15-én lesz.

A Csáky-grófok vagyona.

— Felozlatott hitbizomány. —

Arad, október 12.

Nagy érdeklődést keltett annak idején jogász körökben is az a pör, melyet a Csáky grófok ellen hitelezők indítottak, a család hitbizományainak megszüntetése iránt. A törvényszék helyt is adott a kérésnek s a Csákyak ősi fidei comissuniát megszüntette. A nagyérdékű per megjárta a bíróságok összes fórumait, míg a kir. kuriához eljutott. A kir. kuria is helyben hagyta az alsó bíróságok ítéletét s tudvalevőleg már hónapokkal ezelőtt kimondotta a Csáky grófi birtokok hitbizományi jellegének törlését, aminek természetes következménye, hogy az óriási kiterjedésű latifundiumoknak ezután a hazonélvezők lesznek a tulajdonosai.

A Csáky grófoknak öt törzse van, valamennyinek a feje: *Csáky Albin* gróf a főrendiháznak csak a napokban kinevezett elnöke. A fölosztás alá kerülő birtokok összesen tizen-nyolcezer kat. hold terjedelműek, mintegy kilencz millió korona értékben.

Minthogy a Csáky grófoknak Biharvármegyében is, nevezetesen Berek-Böszörményben, Körös-Apatiban, nagy kiterjedésű birtokaik vannak, a felosztási tervet most készíti Nagyváradon. A tervet egy kiküldött bizottság készíti, melynek a Csáky grófok érdekeinek képviselésében *Váradý Zsigmond* dr. nagyváradai ügyvéd, a grófi család ügyésze van jelen, tagjai pedig *Pekánovics Imre*, a Sebes-Körös társaság igazgató főmérnöke, *Csernecký* a Königsvarter báró uradalmának tisztartója, *Gróse László* dr. kassai, *Matyasofszky János* esztergomi ügyvédek, a két utóbbi szintén a grófi család érdekeinek képviselésében *Szemere Balázs* mér nagybirtokos és *Zeiterer József* a Csáky család biharmegyesi jószágigazgatója.

A persa sah elutazása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 12.

Muzaffer-Eddin, a perzsák hatatalmas fejedelme, ma délelőtt hagyta el székesfővárosunkat. Most, másodszer őt napig időzött Budapesten és ezen idő alatt megtekintette a főváros vidékét is. A sah ma reggel 1/29 órakor kelt föl és reggeli után magához hívatta Adeline de Germaint, a hat esztendősen zeneművésznőt. A kis leány saját szerzeményét játszotta el zongorán a sah előtt, aki aranyéremmel tüntette ki és aranyban ötszáz koronát nyújtott át neki.

Ezután Széll Kálmán miniszterelnök és Széchenyi Gyula a király személye körüli miniszter tisztelgett a sahnál, hogy tőle elbucszanak. Majd tőszögi Freund Jenő budapesti persa főkonzult fogadta bucsulátogatáson.

Ezalatt odakünn a szálló előtt tengernyi nép verődött össze és a fogatok is előállottak. Fél-tizenegy óra volt, amikor a sah elhagyta lakását. A szálló előcsarnokba leérve, az itt nagy számmal összegyűlt közönség lelkesen megjelenezte. A sah katonásan köszönt és a szálló előtt várakozó négyülékes batárban helyezkedett el.

Vele ültek S. A. Emine Sultan Sadracam nagyvezér, S. E. Hakund Molk udvari miniszter és a tolmács. Az előtte haladó kocsiban Merimán kán és Péascha-Lévai Alfréd belügyminiszteri fogalmazó foglalt helyet. A harmadik kocsiban a kíséret három tagja, a negyedikben pedig Splényi Ödön báró rendőrtanácsos és Laky Juon rendőrfelügyelő. A sah kocsiját lovasrendőrök vették körül. A fogat megindult a Mária-Valéria-utcán, Deák-utcán, Károly Köntön, Kerepesi-uton ki a keleti pályához. Az egész utvonat óriási közönség lepte el. A saht mindenütt lelkesen megjelenezték.

A keleti pályaudvar környékét már reggel megszállotta a diszruhás rendőrök serege, míg a kerepesi-utat és a Baross-szobor környékét óriási sokaság lepte el. Mivel hivatalos bucsuzás nem volt, a pályaudvarban csak a vasut és a rendőrség képviselői jelentek meg. Ott voltak Ludvig Gyula min. tanácsos, az államasutak elnök-igazgatója, Rutnay Béla főkapitány, Szapáry Pál gróf, Petronievics dr., a szerb király küldötte, Bornemisza Boldizsár rendőrfőparancsnok, Splényi Ödön báró és Máltás Hugó rendőrtanácsosok, Pavlik főfelügyelő, Vámbéry Armin egyetemi tanár, Lachnit János felügyelő, állomásfőnök és a vasutigazgatóság tagjai.

A királyi váróterem előtt állott a sah különvonata, mely több udvari szalonkocsiból, első osztályu termes kocsiból egy étkező és több teherkocsiból állott. A sah ugyanis rengeteg podgyászt visz magával. Egyik kocsiban elhelyezték azt a négy magyar lovat, melyet a perzsa uralkodó ma vásárolt meg Szapáry Pál gróftól. Egy másik külön kocsiban voltak a sah kedvencez kutyái, a melyeket európai környében vásárolt.

Muzaffer-Eddin sah és kísérete pár perccel tizenegy óra előtt érkezett a pályaházba, ahol a királyi váróteremben a szerb király küldöttét, Petronievics dr. udvari titkárt fogadta és megbizta, hogy tolmácsolja üdvözetét Sándor szerb királynak és feleségének.

Majd meglepő könnyűséggel szalonkocsijába sietett, a melynek ablakából kihajolva, hosszú, élénk beszélgetést folytatott Vámbéry Arminnal előbb perzsa, azután francia nyelven, úgy, hogy a sah kijelentéseit a körülállók is hallhatták.

— Örökké emlékemben marad Budapest, mert sehol nem fogadtak oly melegen, mint itt, — mondta hangosan a sah. — Utazásomról könyvet írok, amelynek első példányát neked küldöm meg. Kérlek, fordítsd le azonnal magyar, francia és német nyelvre s küld el mindazoknak, akiknek vendégszeretetét élveztem. Hadd lássák, hogy miként gondolkozom róluk. Különböznék irj nekem gyakran, mert állandó levelezésben akarok maradni veled.

Vámbéry mély bókolások közt hallgatta a szavakat, majd keleti szokás szerint áldást mondott a távozó fejedelemre:

— Az uristen legyen őrződ, nagy fejedelem és értesíts, ha szerencsésen megérkezel Teheránba!

A vonat ezután elindult és a sah barátságosan köszöntgetett az éljenző közönségnek. A sah különvonata, melyet Mart János államvasuti igazgató és Tolnay Kornél üzletvezető, továbbá Görgey főfelügyelő, vezet, Hatvan, Miskolc, Sátoralja-Ujhely és Munkács érintésével megy Hársfa-Szolyvaig, ahol ma éjszaka pihenőt tart. Holnap azután tovább megy Lavocne, illetőleg Podvoliciska felé. A sah egyenesen Bakuba utazik és onnan Tifliszen át Teheránba.

A sah bucsuzása előtt többeknek kijelentette, hogy a jövő nyáron ismét ellátogat Marienbadba, melynek vize teljesen helyreállította egészségét. S utazása közben ismét tíz napot fog tölteni Budapesten.

A sah ezuttal sem feledkezett meg a rendőrségről, Laky Imre rendőrfelügyelőt a IV-ik osztályu nap és oroszlanrenddel tüntette ki, Reim István, Hutschenreiter Sándor lovag, Vashegyi Géza, Blatokinszky Gyula lovag dr., Stankó Sándor és Aczét Péter detektívek aranyérmet kaptak. Kitüntetésben részesült ezenkívül több rendőr és ezüst érmet kaptak a biciklis detektívek is, a kik a saht kirándulásaiban kísérték.

SPORT.

(+) Az aradi korcsolyázó egyesület f. évi október hó 13-án szombaton d. e. 12 órakor a Kaszinó-egylet helyiségében (Andrássy-tér Hermann-féle ház) választmányi gyűlést tart.

+ Az aradi atlétikai klub választmánya szombaton este 9 órakor ülést tart a Központi-kávéház külön termében.

Az elhunyt szombathelyi püspökről

Az Aradi Közlöny számára írta:

Hook János.

Trefort miniszternek egy napon az a gondolata támadt, hogy megnézi a nagyszombati érseki konviktust.

Elment, megnézte, s a mit látott, a mit tapasztalt, meglepte őt.

Ott a felső tót vidéken talált mintagimnáziumot, a melyben nemcsak tanítanak, hanem nevelnek is. Talált egy intézetet, mely a magyar szellemnek, a lelkes hazafiságtól áthatott nemzeti kulturának igazi melegágya.

A tanárok lelkiismeretes buzgalma, ideális hivatásérzete, a rend, a külső fegyelem, egyszerűen az intézet közszelleme annyira megtetszett a miniszternek, hogy sietett kitüntetésekkel elhalmozni az igazgatót.

Mert Trefort nagyon jól tudta azt, hogy egy középiskola szellemét és didaktikus színvonalát nem a miniszteri szabályrendeletek emelik, hanem az intézet igazgatója teremti meg. Ő a lélek, a mozgató és életet adó erő az iskola organizmusában, a melynek közszellemét olyanná gyurhatja és idomíthatja, a milyen munkakedv lelkesíti hivatás szeretetét.

Ez az igazgató Hidassy Kornél volt. Egy magas, vékony alak, ragyogó sötét szemekkel,

egyenes vékony szemöldökkel, nyílt szolid arccsal, beszédes homlokkal, finoman metszett római orral.

Külső megjelenésének előnyei kiváló szellemi és erkölcsi tulajdonságokkal párosultak. Képzett, rendezett fő, a bölcsész itéletével, a szónok idealizmusával és s pedagógus szívével.

Külső föllépésében ott volt az a megnyerő modor, az a nemes önértet, az az előkelő tartózkodás, a melyből ritkán tudott kibontakozni a bizalom, de ha egyszer utat tört magának, nemes, lovagias őszinteségbe olvadt át.

Trefort megismerte, megszerette őt, s mikor a kultuszminiszteriumban üresedésbe jött az egyházi ügyek osztálytanácsossága, Hidassyt, a pedagógust nevezte ki e diszes állásra.

Hidassyban a gentleman és a pap saját-szerűen találkozott. Ha katonai pályára lépett volna, ép oly kötelességtudó, bátor vitéz lett volna belőle, mint a mily humánus, szelid papnak ismertük.

Maga iránt szigorú, mások iránt gyöngéd és elnéző. Kiváltképen ki volt fejlődve benne a kötelességérzet, melyet életszabályként tűzött ki maga elé. Az a meggyőződés vezérelte, hogy nem a lángész a leghasznosabb tagja a társadalomnak, hanem az a tehetség, a ki kötelességét minden körülmények közt hiven teljesíti.

Fényesen jellemezte gondolkodásmódját az az egyetlen eset, melyet még tanár korából hallottam róla elbeszélni.

A magyar irodalmat tanította. Egy forró nyári nap délutánján megjelent tanítványai között, s felszólította Széchenyi Pált, a ki akkor kis pap volt a nagyszombati konviktusban.

A gróft Scitovszky primás rábeszélésére adta édes anyja a papi pályára, mert a szelid lelkületű fiuban még az anyai szeretet részrehajlósága sem tudta felfedezni a jövő miniszterét.

A papi pályán azonban fényes kilátásai voltak. A ragyogó történelmi múlt, a tekintélyes családi név, a főri vagyon és összeköttetés előnyeivel léphetett az ifju gróf az egyházi rend kötelékébe.

Mint növendék-papnak külön szobája volt, külön étkezett, külön ruházkodott, s mint püspökjelölt, teljesen elvult különítve pályatársaitól, a jövődöbéli szegény falusi plébánosoktól.

Csak egy dologban nem nyújthatott számára kiváltságokat a kilencz águ korona. A szorgalomban és az előmenetel dolgában.

Együtt járt előadásokra a többi klerikusokkal. S bár a tanárok kiméletesen bántak vele, sőt Hidassy a legnagyobb megkülönböztetéssel és bizalmaskodással tüntette ki az iskola falain kívül, — de az iskolapadokban megszűnt a külön privilegium.

Egyszer épen olyankor szólította fel Hidassyt, hogy a gróf még közepes feleletet nem tudott adni. Elsápadt s reszkette lapozgatta a tankönyvet, — de feleletet adni nem volt képes.

Hidassy először azt hitte, hogy tanítványa egy kissé megzavarodott. Segíti, vezeti, de a dolog ehogyse akart menni.

Hidassy arczán kicsattant a bosszuság pirja . . .

— Barták János, kiáltá a tanár, és a felhívásra egy csinos képű papnövendék állott fel.

Véletlenül ez sem volt elkészülve. Hidassy alakja kinyulik, szemöldeit haragosan vonja össze, kitör belőle a szó:

— Maga nem gróf, magának tanulni kell.

Ha gróf lenne, lehetne ostoba, azért mégis megélné, mert vagyona volna legalább. De ha valaki vagyon nélkül számár, akkor éhen kell neki halni. A szegény ember, ha nem dolgozik, elpusztul. Ha a grófot kicsapják is a papságból, azért gróf marad. De ha magát kicsapják, koldussá lesz . . .

Kinos, mély csend követte szavait, s minden szem Széchenyre volt irányozva, a ki sáppadtan ült helyén s nedves szeméit törülgette.

Széchenyi ezután nemsokára megvált a papi pályától, Hidassy pedig folytatta önfeláldozó tevékenységét a nagyszombati iskola tanári katedráján.

Mint igazgatót 1873-ban nevezte ki a primás esztergomi kanonokká.

Igy jutott be a kultuszminiszteriumba. Midőn pedig Szabó Imre halála után megüresedett a szombathelyi püspöki szék, Hidassy foglalta el azt.

Elődje páratlan népszerűsége nagyon megnegyezte az ő helyzetét.

Szabó Imre a nyilvánosság embere volt, a ki élénk részt vett a közélet mozgalmában.

Életének javát az iszkári parochiában töltötte el s a püspöki székben sem tudta megtagadni a kedélyes falusi plébánost.

Az utcán még a gyermekekkel is szóba állt, s asztala mindig tele volt vendégekkel. Szerette a tréfát, a szórakozást, s udvari papjaival minden nap informáltatta magát a városban történt dolgokról. Páholyt tartott a színházban, kísértelt a diák-majálisokra, s minden este megvolt a maga rendes tarokk-partiája.

Szerette is őt mindenki s emléke feledhetetlen lesz egyházmegyéjének székvárosában.

Hidassynak tehát nagyon nehéz volt a népszerű püspök helyét betölteni.

Oly igényeket kötöttek hozzá, a melyeknek az ő komoly, tudományos, zárkózott egyénisége nem felelhet meg. Ő nem a nyilvánoságnak, hanem főpapi kötelességeinek élt. Szigoru erényü, asketikus hajlamu ember, a ki ezt sem nem affektálta, sem nem dicsekedett vele, hanem tette meggyőződésből. A maga szigoru disciplináját azonban nem erőszakolta senkire, hanem félrevonulva imádkozott, böjtölt és elmélkedett.

Több gondot fordított könyvtárára, mint asztalára.

Tudományának és a közoktatásügy terén szerzett tapasztalatának a püspöki tanácskozmányok alkalmával, — főleg tanügyi kérdésben — bő tere nyílt.

Ulyan főpap volt a ki az iskolából lépett ugyszólván a püspöki székre, s kormányzatának egyik alapeszméjévé az iskolaügy emelését tette egyházi megyéjében.

Alig hogy elfoglalta a püspökséget, első dolga volt, hogy a püspöki iskolák tanítóinak fizetését székhelyén felemelje, s nyugdíjügyeket rendezze.

Nemcsak névleg tagja, hanem buzgó, és tevékeny apostola is volt az egyház tanítótestületének, a kire joggal reá illettek Guizot szavai:

— Azért fáradozott az emberekért, hogy jutalmát lássa érte egykor az Istentől.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A II. ker. jótékony „fillér” asztaltársaság folyó év október hó 14-én este 8 órakor tartja ez évben I-ső választmányi ülését, — Knapné vendéglőjében — mely alkalommal az egyesület belügyét érdeklő fontos tárgyak kerülnek tárgyalás alá.

Schossberger báró végrendelete.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 12.

A napokban elhunyt Schossberger Zsigmond bárónak végrendeletét, melyet ez év augusztus havában irt meg, tegnap délelőtt bontották föl családjának jelenlétében.

A végrendelet keletkezésének időpontja nagy befolyással lehetett annak tartalmára, mert közvetlenül azután írta azt a báró, hogy legidősebb fia börzemanipulációi révén annyira berántotta a cézget. A végrendelet szerint özvegye, Maier Teréz, a hátramaradt vagyon haszonélvezeti jogában részesül élete végéig.

Schossberger Zsigmondné elhunytá után a vagyon fele Schossberger Viktor bárót illeti, míg a másik felén két leánya Deutsch Sándorné és Bischitz Lajosné egyenlő arányban osztozkodnak. Elsőszülött fiáról Schossberger Ferdinánd báróról a végrendelet akkép intézkedik, hogy amennyiben a báró már eddigelé is sokkal többet költött és használt el, mint amennyit az összvagyon reá eső hányada képvisel, a végrendelet értelmében csupán 10,000 korona évi járulékra tarthat igényt, amelyet Schossberger Viktor báró köteles fivére számára negyedévenként kiutalványozni.

Kötelességükké teszi az örökösöknek a végrendelező báró azt is, hogy a vagyon állapotához képest nevére nagyobb jótékony alapítványokat tegyenek. Hogy a hátramaradt vagyon mekkora, azt egyelőre tudni nem lehet. A tőzsdeügyletek lebonyolítása folyik és azok teljes befejezésével ami legfeljebb csak két esztendő múltán történhetik meg — lehet majd megállapítani az elhunyt báró örökségének értékét.

A tőzsde ügyletek lebonyolítása mindazonáltal már eddig is annyira előrehaladt, hogy azoknak több, mint a fele megoldottnak tekinthető.

Az elhunyt halála után újból fölelevenítették azt a nagy föltűnést keltő ügyet, amely mint mondják az öreg ember beállott halálát is sietette. Fiának börzemanipulációból származott kellemetlenségek módfelett való hatást tettek nála és beszélnek, hogy mi lón a nagy veszteségek fedezete fejében nagy összegű követeléseket tábláltak be birtokára — többek közt a *békésmegyére* is — így szolt környezetéhez:

— Ez lesz az én halálom. Ezt a szégyent nem élem tul!

Es amit az öreg báró önmagának jóslott, az pár hónap mulva be is következett. A bánat, hogy fia révén ennyit veszített, vitte a sirba az öreg Schossberger bárót.

Visszahivott vatikáni nagykövet.

(Leeske Rómának.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 12.

Csak tegnap foglalkoztunk vezető helyen azzal az áldatlan állapottal, mely Ausztria-Magyarország és a Vatikán között fennforog és rámutattunk arra, hogy Magyarország létérdeke ellenére van az a politikai irányzat, melyet a római Kuria velünk szemben követ.

Stadler érsek örületes tana kellő elbírálásban részesült akkor, amidőn ő felsége a kabinet-iroda utján kiméletlenül rendreutasította a politizáló főpapot. A délszlávok nemzeti egyesülése, a nagy Horvátország megteremtése iránti törekvés a monarchia dualisztikus alkotmányának romba döntését jelenti — a rendreutasítás pedig annak jele, hogy az ily politika hangozta-

tása nem egyéb, mint lázadás az ország területi és nemzetegységi épsége ellen.

Annál kellemetlenebbül érintette a monarchiát az a körülmény, hogy ezt a körülmény dorgatoriumban részesült főpapot a pápa szeretetteljes fogadtatásban részesítette és atyai keblére szoritotta, mint olyant, akit az ausztria-magyar nagyhatalom érdemetlenül megbántott.

Kifejezést adtunk annak is, hogy az ultramontán sajtó mily megvetendő álláspontot fogal el, amidőn féktelenül támadja a királyi rendreutasítást és óhajtanónak tartottuk, ha a kiméletesség politikáját a római kuriával szemben egy időre szegre akasztanánk és a királyi ügyészségek kezébe tennők ezt az ügyet és az ezen ügyet védő klerikális alakokat.

„Monarchiánknak résen kell állnia, római képviselőtünk erélyesebb fellépése most már elkerülhetlen, mert ha nem is kell tartanunk egyelőre attól, hogy a cseh államjog kiszorítja a magyar államjogot ezéves pozíciójából, ha nem is kell félnünk attól, hogy egy nagy szláv királyság megtöri a magyar királyság symbolumát, a szent koronát, mindenesetre meg kell előznünk erélyesen minden olyan Bómából jövő támadást, mely az országban a viszály és az eltévelyedés nagvat hintheti el.”

Ezen szavakkal fejeztük be tegnap elmélkedésünket és ma, a késő éjjeli órákban vesszük a távirati értesítést, hogy legfelsőbb helyen ezen irányban már döntő lépés történt.

Revertera grófot a magyar-osztrák vatikáni nagykövetet, agg korára való tekintettel, legközelebb visszahívják. Utódja Welsersheimb gróf volt külügyminiszteri osztályfőnök lesz. Érdekes, hogy az új vatikáni nagykövet *neje protestáns*.

Nagyon jól tudjuk, hogy mit jelentenek e szavak: „aggkorára való tekintettel”. Nem jelent ez egyebet, mint hogy Revertera gróf nem felel meg fontos pozíciójának a Vatikánban, hogy nagyon gyöngye, és nem elég erélyes, nem elég öntudatos.

A Welsersheimb gróf kijelölése pedig azt jelenti, hogy Ausztria-Magyarország feltámadt tespedéséből és erélyes megtorló politikát fog inaugurrálni a Vatikán országbontó magatartásával szemben.

HIREK.

Szüreti vers.

Őszi napon s ha jön az est
Kelt holddal:
Vig az élet, nótától zeng
A hegyoldal.
Vidám s üret, a kit vártunk,
Hivogattunk,
A kit százzszor, ezerszer is
Meggirattunk,
Itt vagy újra,
Néked zeng a hejje-hujja.

Szomorkodtunk, sirdogáltunk
Hogy nem jöttél;
Hej be gyászos szomorú volt
Négy vagy öt tél.
A kit annyi sok ezer baj
Meg-megrikat:
A magyarról azt mondják, hogy
Sirva vigad . . .
Atok rajtunk,
Még sirva sem vigadhattunk . . .

Semmi, baj sincs! Csakhogy itt vagy
Valahára,
Csakhogy egyszer rá ismertünk
Még egymásra!

*De fogadd fel, hogy nem hagysz el
Soha minket,
Nem busitod többé árva
Sziveinket!
Rosszul tennéd,
Ha a magyart nem szeretnéd.*

*Szép hegyoldal, a kebeled
Ujra éden,
Istenáldás nehezedik
Venyigéden.
Merre termett erős fája
Gyökerének,
Hogy nem árthat erejének
Semmi féreg?
Merre, hol van
Az az ország? Tán pokolban?*

*Nem pokolban. Tengeren túl . . .
Aldás rája!
Amerika, szabadságnak
Szent hazája!
Oh ha . . . oh ha átültetett
Szőlőgöd
Átültetné hozzánk a te
Szabadságod!
Valahára
A boldogság ránk találna.*

*Annyit mondok, hogy te rajtad,
Szép hegyoldal,
Zengjen egykor egyedül csak
A magyar dal!
Hogyha zeng majd boldogságot,
Dicsőséget:
Adj Isten, hogy sohase
Érjen véget!
Soha többé! . . .
Szóljon, szálljon mindörökké.*

Csécsei Imrő.

— **A király érkezése.** A király ma este fél kilenczkor indult el külön udvari vonaton Bécsből és egyenesen Gödöllőre utazik, a hová holnap szombaton reggel hat órakor érkezik meg. Gödöllőre már megérkezett az udvartartás. A király körülbelül öt hetet tölt Gödöllőn, a honnan hetenként kétszer berándul a fővárosba s közben egy pár napra Bécsbe is fölutazik.

— **Az özvegy német császárné beteg.** *Frigyesnek*, az elhunyt német császárnak özvegye, mint sürgönyzik, súlyos vesebajban fekszik Hamburgban. Környezete életét félti.

— **A Szentháromság-szobor.** Az aradi Szentháromság-szobor ügyét vezető bizottság holnap, szombaton délután fél 5 órakor ülést tart a városházán. Az ülésen, többek között, a bizottság kiküldöttei, kik *Róna* József fővárosi műtermében látták a szobor agyag mintáját, beszámolnak tapasztalatokról.

— **Ketteler báró felesége.** *Ketteler* báró, a Kinában megölt német követ nejének, ki tudvalevőleg oda hagyta a szomorú emlékü keleti birodalmat, már Európába kellett volna érkeznie, de mindaddig semmi hír sincs róla. Atyja aggódik, hogy a hajót, melyen a báróné haza igyekezett, talán valami veszedelem érte utközben.

— **Egy fiatal gróf halála.** *Cziráky* Béla grófnak, az aranygyapjas rend vitézének, első szülött fia, *Miklós*, 20 éves korában Dénesfán hagymázban elhunyt.

— **A német nyelv a népiskolában.** A főváros közoktatásügyi bizottsága, mint sürgönyzik, mai ülésén a német nyelvnek az elemi iskolában való tanítás ügyével foglalkozott. A bizottság elé került javaslat ajánlja, hogy az elemi iskolák harmadik és negyedik osztályában ne tanítsák a németet, az ötödik és hatodik osztályokban azonban legyen kötelező a német olvasás és írás tanítása, hogy az innen a polgári iskola felsőbb osztályaiba kerülő tanulók legyenek tisztában a német nyelv elemeivel; a polgári iskolában pedig az első osztálytól kezdve rendszeres tantárgyként szerepeljen a né-

met nyelv. A javaslat hosszas vitát provokált mely után a bizottság elhatározta, hogy az összes községi iskolákban beszünteti a német nyelv kötelező tanulását. Azon növendékek részére, kik e nyelvet tanulni akarják, külön órákat szerveznek.

— **Közjegyzői kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Susich* István dr. témesvári kir. közjegyzőhelyettes Kőrösbányára kir. közjegyzővé nevezte ki.

— **Kisiklott tehervonat.** Az Erdély felől érkező személyvonat 9 óra helyett negyed 11-kor jött be ma este az aradi állomásra. A feltűnően nagy késés oka *ronatkisiklás* volt, mely Tövis és Gyulafehérvár állomások között történt. Egy tehervonatnak két waggonja, lecsuszva a sínéről, feldől és erősen összezúzódott. A kocsikat hosszabb ideig nem lehetett eltávolítani a pályateert mellől s e miatt a közlekedés megakadt.

— **Toepke államtitkár.** A jövő évi költségvetésben egy érdekes személyi hírt is találunk. A pénzügyminisztérium második államtitkára ugyanis, mint a költségvetés megokolásából kitűnik, betöltötte hivatalos szolgálatának negyvenedik esztendejét és így joga van a teljes nyugdíjra. A pénzügyminiszter azonban nem szívesen válik meg kitűnő munkatársától s az államtitkár számára megfelelő személyi pótlékot javasol a költségvetésben.

— **Az öngyilkos katona temetése.** Ma délután temették el *Mihu* Illés póttartalékost, ki tegnap a Választó-utcában egy kútból ugrott s megfult. A temetés zenészővel ment végbe, a koporsót egy szakasz katona kísérte.

— **Gyulai Pál irodalmi afférje.** Az irodalmi tisztesség kérdését tegnap aktuálissá tette egy levél. A kolozsvári egyetem tanára: *Ferenczy* József írta *Gyulai* Pálhoz címelve. *Gyulai* Pál, a Budapesti Szemle szerkesztője, ugyanis megbizta *Riedl* Frigyeset, az ismert esztétikust és műbírálot, hogy *Ferenczy* Józsefnek a spanyol szépművészetekről és *Murilló*ról írt könyvét bírálja meg. — *Riedl* Frigyes feldicsérte a munkát és bírálatát re bene geste átadta a szerkesztő *Gyulainak*. — Am a szerkesztő *Gyulai* Pálban nem is váratlanul és nem is először felébredt erre a műkritikus *Gyulai* és mint ilyen, levágta a *Ferenczy* József munkáját. *Gyulai* Pál nem olyaténképen vágta le a *Ferenczy* munkáját, hogy előbb elolvasta a kérdéses művet, hanem egyszerűen *belekorrigált* *Riedl* bírálatába, irván hozzá egy-két lesujtó megjegyzést, aztán pedig mint szerkesztő kiadta. Ezt írta meg *Ferenczy* József levele, melyre ma *Gyulai* nyilatkozik. Tagadja, hogy *Riedl* nevével visszaélt volna, mert a bírálat névtelen volt. Szerinte a bírálatért nemcsak az író, hanem a szerkesztő is felelős. Ennek tudata ösztönözte a betoldásra.

— **Zeppelin újabb kísérlete.** *Stuttgarter*ből jelentik, hogy *Zeppelin* gróf a jövő hét elején megismétli kísérletét kijavított léghajójával és újólag föl fog szállni a levegőbe.

— **Kitördelt oroszánfogak.** Olyan oroszánfogakról van szó, melyeknek igen könnyű a fogait kitörni, miután a vadállatok, gipszből lévén, nem tudják megharapni azokat, kik a fenyegetőleg tátongó torokba nyulnak. Az újja alakított aradi megyeházi épületeken vannak ezek az oroszánfogak díszítésül felhasználva s az alispán jelentése folytán kerülnek most szóba. Az alispán a polgármesteri hivatalhoz jelentést tett, hogy az oroszánfogak rossz tréfaból kitördelik s ezáltal az épületet rongálják. Kéri, hogy a rendőrség fokozottabb figyelemmel legyen erre a körülményre.

— **Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi,** hogy dr. *Pap* József szeghalmi ügyvédet, önkéntes lemondása következtében, az ügyvédek lajstromából kitörölte s hogy irodája részére gondnok kirendelésének szüksége fenn nem forog.

— **Eltűnt százados.** *Putze* Lajos, a Lembergben állomásozó 24-ik gyalogezred századosa, a ki a budapesti katonai vasuti tanfolyamra járt a „fehér ló” szállodából, a hol lakott, e hó 7-én elment, s azóta nem tért vissza. Azt hiszik, hogy baleset érte vagy öngyilkossá lett. A százados középtermetű, hosszas arcú, haja szőke, szemei szürkék, orra hegyes. A fővárosi rendőrség mindenfelé keresi.

— **Lex-Heinze hatása.** Mulatságos jelenet játszódott le a napokban egy berlini kereskedő boltjában. Beállit egy szobalány az üzletbe és három darab tízpfennig bélyeget kér. A kereskedő készségesen szolgál. Amint a szobalány kezébe kapja a közelmúltban gyártott új bélyegeket, s meglátja rajtuk *Germania* hatalmas, egészségtől duzzadó alakját, megbotránkozva adja őket vissza a kereskedőnek:

— Ezeket nem vihetem el. Kérek más.
— Nem viheti el?? Más pedig nincs.
— Akkor tessék visszaadni a pénzemet.
— De, hát miért nem jók ezek a bélyegek?
— Kérem, csak nem viszek ilyen dekoltált alakot egy apácának? Hiába akarta a kereskedő meggyőzni a leányt, hogy az új német bélyegek mind ilyenek, az megmaradt elhatározása mellett és elment — más üzletbe.

— **Házasság.** *Csamperlik* Lajos eljegyezte Aradon özv. *Büchler* Magdát.

— **Heléna olasz királynéről.** A *Corriere d'Italia* érdekes intimitásokat közöl *Helénáról*, az olaszok új királynéjáról. Most már nem francziául társalog olasz látogatóival a királyné, mert már kifogástalanul tud olaszul. Valósággal bámulatos dolog, hogy nagy akaraterejével mily gyorsan sajátította el új hazája nyelvét. Ha a királyról beszél, mindig hozzáteszi: mio marito (a férjem), s ha néha csak *Viktornak* hívja őt, akkor azonnal kijavítja: ő felsége a király. Egyébiránt ugyanigy van ez a király beszédében is, ő is mindig csak a feleségről szól, s csak nagy ritkán nevezi őt hidegen: királynénak. A montenegrói fejedelemlány, mióta olasz királyné lett, gyakran adott sajnálkozásának kifejezést a fölött, hogy nem lakhatik már férjével a poétikus *Monte-Christo* szigeten és szűkebb körben gyakran panaszkodik, hogy éppenséggel nincs kedvére a feleszes római élet. *Viktor* Emánuel király lelkén hordja neje kívánságát és el is határozta, hogy díszes kastélyt építtet, hol azután az uralkodás gondjaitól távol évenként néhány hetet csakis a családjának fog élni. Ha a királynak ez a terve valósággá lesz, úgy *Monte-Christo* szigetet Elba szigetével és a szárazfölddel kábel köti majd össze.

— **öngyilkosság az idegenben.** Megirtuk, hogy Párisban, a *Nore-Dame du Champson* egy fiatalember holttestére akadtak, halántékán lött sebbel, kezében revolverrel. Minden körülmény öngyilkosságra mutatott. Írást nem találtak nála, csupán egy budapesti közuti villamos cserejegyet, a melyet el is küldtek Budapestre. A cserejegy nyomra is vezetett. Az öngyilkos minden valószínűség szerint *Augenstein* Leo budapesti születésű 28 éves aranyműves, a ki a szép-utca 13 sz. a. levő házában lakott. Atyjánál ugyanis ugyanolyan sorszámú jegyet találtak, s a személyleírás teljesen megegyezik *Augensteinével*. A fiatalember augusztus 6-án utazott Párisba. A rendőrség most várja a végleges értesítéseket.

— **Uj lelenczház.** A belügyminiszter körrendeletben tartatta *Araddal*, hogy Nagyváradon is megalakult már a lelenczház.

— **Hétszeres gyilkosság egy polgármesteri hivatalban.** A *noworoszkowski* polgármesteri hivatalban, mint a *Nowoja Wremja* jelenti rablógyilkosságot követtek el ösmeretlen tettesek. A rablók hét embert gyilkoltak meg és pedig: a titkárt, három irnokot, az éjjeli őrt, egy rendőrt és ennek nejét. Az elrabolt pénz összegét a megindított vizsgálat még eddig nem állapíthatta meg.

— **Párbaj a vasuti kupében.** Határtalan vakmerőségre vall az a párbaj, amelyet két felsőbbnagu amerikai tiszt jónak látott a múlt héten egy vasuti kupében kivívni. A véletlen

ellen az eljárást s követelte, hogy szüntesse be azonnal a képével való reklamozást.

Eddig egészen rendben ment a dolog, de a java csak most következett, mert ugyancsak gondot adott a kérdés, hogy milyen czimen lehessen Feint pörbe fogni?

Aztán rájöttek arra is, mint azt a mai tárgyalás bizonyítja, amikor a szegedi polgári törvényszék úgy Fein Lajost, mint Schulhof Károlyt elítélte szerzői jog bitortlása czimén 50—50 korona pénzbüntetésre. Az írói és szerzői jogról szóló törvény ugyanis a fényképek utánzását is határozottan szerzői jog bitortlásának minősíti s miután az arczképhez való jog az ugynevezett veleszületett legszemélyesebb jogok közé tartozik, melyek sohasem évülhetnek el, a törvényszék helyt adott a keresetnek, daczára, hogy a fényképekre való szerzői jog elévülésére a törvény öt évet állapít meg. A törvényszék elrendelte azonkívül az összes arczképes nyomtatványok elkobzását, de kimondta, hogy nem szabad azokat a jövőben sem használni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A vasut halottja. A máv. igazgatósága a mult év folyamán villamos accumulatoros vonatot akart kipróbálni, de a próbára nem volt neki alkalmas szakértő mérnöke. A Ganzgyárhoz fordult tehát s ez kiküldötte fővárosi Fischer Gula mérnököt, hogy a próbajáratokat mint szakértő mérnök vezesse és ellenőrizze. A próbajáratot a mult év márczius 16-án tartották meg a keleti pályaudvar és Taksony vasuti állomás között. A próbavonat két vasuti kocsiból állott, amelyek közül az elsőben a motorok voltak elhelyezve, melyeket Fischer mérnök vezetett. A próbavonatot a Ferencvárosi állomásig lokomotív vontatta, visszafelé azonban már a motorok hajtották. Ebben az időben a pályatesten 5 vasuti munkás dolgozott talpfák kicserélésével. Szerencsétlenségükre ép a kanyaruló közelében dolgoztak s így nem vették észre a feléjük közeledő próbavonatot, amely az egyik munkást Kovács Balázst oly szerencsétlenül gázolta el, hogy nyomban meghalt. A kir. ügyészség a próbavonatot vezető tovarosi Fischer Gyula mérnök ellen gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt vádiratot adott be, felhozva ellene azt, hogy a próbavonatot személyvonat gyorsaságával vezette, hogy a vonat puszta csengettyű volt csak az egyetlen jelzőkészülék s végül hogy a szerencsétlenség pillanatában nem adott ellenáramot.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti büntető törvényszék vádnapcsa Czárán bíró elnökölte alatt. A tárgyaláson a vádhatóságot dr. Magyar alügyész, képviselte vádlott mérnököt dr. Kaszits Antal ügyvéd védte. A törvényszék hosszas tanácskozás után elutasította az ügyész vádiratát s a mérnök ellen a további eljárást megszüntette azzal az érdekes indokolással, hogy a jelzett esetben Fischer mérnök nem vádolható a gondatlanságból okozott emberölés vétségével, mert nem ő volt hivatva arra, hogy a pályatesten dolgozó munkások életbiztonságáról gondoskodjék.

NAPIREND.

Október 13. Szombat. Róm. kath. naptár: Kálmán, Ede. — Protestáns naptár: Kálmán, Ede. — Izzaelita naptár: Rabbut, felünnepek. — Görög-keleti naptár (september 30.): Gergely. — A nap kél 6 óra 1 perczkor, nyugszik 4 óra 59 perczkor. — A hold kél 8 óra 48 perczkor, nyugszik 11 óra 35 perczkor.

Időjárás. Légnnyomás reggel 7 órakor 765.4 milliméter, délután 2 órakor 763.7 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor C° + 7.3, délután 2 órakor C° + 16.3. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor DN. 3, délután 2 órakor EN. 4. — Felhőzet reggel 7 órakor felderült, délután 2 órakor felborult. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjelzés. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvös, helyenként csapadék.

Szabadságharozói emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, 1-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépt-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünneppnapokat kivéve, mindennap 11¹/₂—12¹/₂ óráig. Heiység: Ereky-muzeum helyisége melletti ülésterem.

Október 13. Az aradi jókedv jötekonyozelu asztaltársaság műkedvelői előadással egybekötött táncvizgalmá (Wagongyári kámtin.) — Gözgepkezek és kazánfűtők vizsgálja.

Október 14. Felolvasás és hangversennyel egybekötött műkedvelői előadás (Borosjenőn, Aranyas.) — A filharmonia-egyesület közgyűlése délután 3 órakor (Polgári fiúiskola.) — Az arad-hegyvidéki turista-egyesület kirándulása M. Radnára. — Az aradi iparosifjak önképző- és betegsegélyző-egyletének közgyűlése délután 3 órakor Arena-épület.)

Október 16. Városi közgyűlés délután 4 órakor. — A medgyes-bodzási ifjúság táncvizgalmá (Kohn-vendéglő.)

Október 17—18. Az Aradvidéki Tanító-egylet közgyűlése (Polgári fiúiskola nagyterem.)

Október 26—28. Az aradi versenyegylet löversenyei.

KOZGAZDASAG ES KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 12.

Mig gazdáink esőért áhítoznak, addig szaporodnak a mezei férgek, sok helyen már lényeges kárt is okozva.

Ott, hol a vetés, a szárazság, daczára folyamatban van, a buzaszemeket elvetés előtt kétkő-oldattal ártalmatlanná teszik a férgek elől, nyugodtan várják az őszi esőt, mert munkájoknak látszata lesz az első esőzés után, az elvetett gabnaszemek csirázásában. Ellenben, hol a talaj igen száraz, ott elmaradnak a vetésel későbbre.

Behozatott mintegy 2000 métermázsa buza és 7—800 métermázsa tengeri, melyek 10 fillérral magasabb árban keltek el.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súly egységét véve alapszámításnak, korona értékben:

1-ső minőségű buza 6.80—6.90.

Közép minőségű buza 6.60—6.70.

Tengeri 3.80.

Rozs névleges jegyzés 6.—

Arpa névleges jegyzés 5.50.

Zab névleges jegyzés 4.50.

Az irányzat változatlan.

Vásári jelentés.

— Aradon, 1900. okt. 12-én tartott heti állatvásárról. —

A mai heti állatvásárra 350 drb, többnyire kihazsnált másodrendű igás lovat, 180 drb középminőségű szarvasmarhát és 220 drb juhott hajtottak.

Jobb igáslovat és gyengeborjut magas áron fizettek.

Nagy kínálat mellett, kevés vételkedv mutatkozott, forgalom közepén alóli.

Sertésvásár az uralgó sertésvész miatt nem tartottat.

Arak a következők:

Szarvasmarha vásár: Szarvasmarha levágásra elsőrendű párja — koronáig. — Szarvasmarha levágásra másodrendű párja 360—490 koronáig. — Szarvasmarha hizlalási célra — koronáig. Igásokör párja 420—500 koronáig. Fejőstehén kis borjas 150—240 koronáig. Szoposborju levágásra darabja 26—48 koronáig. — Rugottborju drbja 45—90 koronáig. Juh párja 18—23 koronáig. — Bárány párja — korona — fillérig. Tehén levágásra — koronáig.

Lóvásár: Remondáló darabja — korona.

Hintósló párja — koronáig. — Igásló elsőrendű párja 210—280 koronáig. Igásló másodrendű párja 150—210 koronáig. Parasztló párja 95—130 koronáig. — Rossz ló (levágásra) párja 50—70 koronáig. Elcsigázott ló drbja — koronáig. — Kincstári mustra ló drbja — koronáig.

Sertésvásár: Hizott sertés klgrja — fillérig. — Félhizott sertés klgrja — fillérig. — Süldősertés párja — koronáig. — Pecsényemalacz drbja — fillérig. — Fiasokca drbja — koronáig. Paraszthizlalású sertés — koronáig. Három hónapos malacz párja — koronáig. — **Sertésvásár sertésvész miatt nem tartatik.**

Baromfivásár: Hizottliba párja 3.60—6.— koronáig. Soványliba párja 3.00—4.00 fillérig. Fialtaliba párja — koronáig. — Kappan párja 2.20—2.70 fillérig. — Idei csirke sütni való párja 1.20—1.40 fillérig. Idei csirke rán-

tani való párja 75—90 fillérig. Gyöngycsirke párja — koronáig. — Rucza párja idei 2.10—2.70 fillérig. Pulyka párja 7—7.60 koronáig. Tojás 9 drb 40 fillér.

Héti piac: Eleven hal klgrja 2 kor. — fillérig. Vágott hal klgrja 1.20 fillérig. — Jegelt halak klgrja 70—90 fillérig. Apróhalak klgrja 28—50 fillérig. Kecsege klgrja — fillérig.

A heti piac 12 óráig tartott.

— **Az aradi kereskedelmi és iparkamara** ezennel tudomására hozza az érdeklődőknek, hogy a m. kir. posta és távirtda intézet részére 1901. évben szükséges 1546 db. 10 méter, 24.009 dr. 8 méter és 25.736 db. 6.5 méter hosszú telitetlen, továbbá 1400 db. 10 méter, 5.800 db. 8 méter és 10.400 db. 6.5 méter hosszú telített oszlopmentiség szállítása iránti pályázati hirdetmény a kamara hirdetés tábláján kifüggesztve van. Az ajánlatok benyújtására határidőül október hó 25-ike tüzetett ki.

— **Fizetesképtelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetesképtelenségeket jelenti: Müller Simon, Földvár. (Brassó megye). — Steinhart Gavro, Zágráb. — Groszberger Barna, Salgó-Tarján. — Koltzmann Gyula, Pinka-Mindszent. — Groszmann József, Preistadt (Szilözia). — Löwy Henrik, Trencsén-Teplitz.

S z e s z ü z l e t .

— Október 12. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter 1/2, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslék 12 korona 50 fillér mmásánként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 12. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli sulyban — fillérig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig. Fialtal nehéz páronként 320 kilogramm felüli sulyban 96 — 98 fillérig. Fialtal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 97 — 98 fillérig. Fialtal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 98 — 99 fillérig.

Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogramm felüli sulyban — fillérig. Közép páronként 240—280 kilogramm felüli sulyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban — fillérig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogramm felüli sulyban — fillérig. Közép páronként 250—320 kilogramm felüli sulyban — fillérig. Könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban — fillérig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogramm felüli sulyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban — fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogramm felüli sulyban 95 — 96 fillérig. Közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 94 — 95 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 93 — 94 fillérig.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokászerű levonások mellett, egy kilogramm sulyra fillérekben értendők. Szokászerűleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronként 45 kilogramm vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4% vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes (elő) sulya vétetik irányadóan.

Sertéslétszám. Október 9-én volt készlet 37100 darab, október 10-én főlhajtatott 437 darab, október 10-én elszállított 295 darab, október 11-én maradt készletben 37242 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. október 12.

Magyar aranyjárdék 4%	94.70
Magyar koronajárdék 4%	90.40
Magyar arany 4 1/2%	100.—
Magyar ezüst 4 1/2%	98.—
Magyar keleti vasut	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	89.85
Magyar italmegváltási kötvény	98.35
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereményorszájegy kölcsön	163.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	138.50
Osztrák papírpárdék	96.75
Osztrák járdék ezüst	96.75
Osztrák járdék arany	96.—
Koronajárdék	97.15
1860-iki államsorsjáegy	131.25
Osztrák-magyar bankrészesvény	1695.—
Magyar hitelbank részesvény	654.—
Osztrák hitelintézet részesvény	645.50
Osztrák-magyar államvasut	647.—
20 frankos arany (Napoleondor)	19.29
Német birodalmi marka	118.20
London	242.10
Páris	96.25

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —
Budapest, október 12.

Délitőzsde. A buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngge. Nyugodt irányzat mellett 15.000 métermázsra került forgalomba, változatlan áron. Fgyéb gabonanemű forgalom nélkül, változatlan. Időjárás száraz, hűvös.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	7.49— 7.50
Buza 1901. áprilisa	7.97— 7.98
Rozs októberre	7.17— 7.19
Rozs 1901. áprilisa	7.44— 7.45
Zab októberre	5.32— 5.33
Zab 1901. áprilisa	5.59— 5.60
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	5.08— 5.09
Repcze októberre	—

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	7.48— 7.49
Buza 1901. áprilisa	7.95— 7.96
Rozs októberre	7.18— 7.19
Rozs 1901. áprilisa	7.43— 7.44
Zab októberre	5.31— 5.32
Zab 1901. áprilisa	5.55— 5.56
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	5.07— 5.08
Repcze októberre	—

Zárul 5 órakor:

korona

Osztrák hitelrészvény	646.55
Magyar hitelrészvény	654.—
Leszámitolóbank részvény	426.—
Rima-Murányi vasmű részvény	500.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	644.50
Közuti vasut	538.—
Városi villamos vasut részvény	280.—

CSARNOK.

Kadét-szerelmek akadályokkal.

Irta: Futár Lajos.

(Vége.)

Másnap így megedződve lépett be Elemér Erzsikéékhez s a jó tanácsok hatása alatt meglehetősen tartózkodóan kezdett viselkedni, ami a szemes Erzsikének rögtön fel is tűnt.

— Nem szeret már magam engem, Elemér? — hangzott Erzsikének meglepő kérdése.

— Szeretem, Erzsikém... nagyon szeretem.

— Mégis, mintha huzódoznék tőlem?

— Csak úgy képzeli ezt, drága angyalkám.

— Nem képzelem, hanem érzem: most is miért nem jön hozzám közelebb?

— Hiszen elég közel vagyok.

— No csak jöjjön közelebb, mert mindjárt sírok.

— Ne sirjon aranyos, — szólott Elemér és egészen közel ment. (Jaj, ha a főhadnagy ur megtudja, megint tart egy predikációt!) — Hanem Erzsike kedves, már sötétedik.

— Ejj, haj, talán fél tőlem? Mások nem szokott maga megjedni a sötétségtől.

— Most sem ijedek én meg Erzsikém, de mit szól majd a mamá, ha be talál jönni?

— Haha! már meg a mamával takarózik; na ne féljen hős vitézem, inkább meggyujtom a lámpát.

Erzsikének persze gondja volt rá, hogy azért a szobában valami szörnyű nagy villágosság ne legyen.

Lassankint ismét felmelegedtek. Elemér az ölelő karok között mindent elfeledett, még a főhadnagyot is.

Addig enyelegtek és szerelmeskedtek a félhomályban, hogy mikor Elemér bucsuzóul egy forró csokot nyomott Erzsike ajakára, az érzékiség minden vágyától felhevítve ölelte meg a leányt, ki ellenállás nélkül csüggött karjai között.

Kritikus pillanat! Az ész kezdte már hatalmát elveszíteni, azonban ebben a válságos helyzetben megcsendült Elemér fülében főhadnagyának utolsó mondása: „első a becsület, barátom!” Ismét mentve voltak s ő eleresztve a leányt, rohant ki a sötétségbe.

Az üde levegő csakhamar észretérítette. Kezdett a vére lehűlni.

— Uram, teremtóm! — szólott főhadnagynak, — te látod, milyen harcot vívok magammal, alig bírom visszatartani magamat. Milyen nehéz helyzete is van egy ilyen szegény kadétnak, kinek minden lépését szemmel tartják Mennnyire vigyáznom kell! A leány majd elolvad értem s mindkettőnknek csak a szenvedés jut osztályrészül. Orkódnak felettünk s

főhadnagyomnak értelme mindig fülemben cseng. Mig kadét vagyok, nem is vétek ellene, ha száz ördög incselkedik velem. S ha tiszt leszek? ... maj meglátjuk.

Hogy pedig a keserűség poharát fenéig ürítse, hazafelé mentében ismét utjába akadt főhadnagyának.

— Servus kadét barátom! Nos, mi ujság, csak nem Erzsikétől jön ismét?

— De igen, főhadnagy ur!

— Pedig már egészen sötét van s Erzsikének mamája sincsen oda haza. Most hagytam ott a kántoréknál. Ej, ej, csak nem töltötte az időt egyedül Erzsikével?

— De igen, főhadnagy ur!

— Nem szeretem a dolgot, kadét öcsém.

— Pedig semmi rosszat se tettünk, főhadnagy ur.

— Elhiszem, elhiszem... hanem azért újból csak az mondom: első a becsület! Servus jó éjszakát!

— Ihol van ni! Isten ments meg ilyen körülmények között félrelépni. A főhadnagy még mikor teljesen ártatlan vagyok, akkor is folyton fejemhez csapdossa a becsületet, hát ha még történe valami, mi lenne akkor? Talán a rangomat is elveszíteném! Nem, nem, ha még olyan csábító szíren vagy is kedves Erzsikém... első a becsület! Vigyázok magamra!

Igy telt nap-nap után az idő. Elemér minden nap részesült a főhadnagy examinálásában és félve a következményektől, folyton megmaradt platonikus érzelmei között, melyeknek közepete érte a hadnagyi kitérés is.

— Most már szabad ember vagyok, tehettek; a mit akarok, — kiáltott fel örömmel.

Azonban hadnagygá történt kinevezésével egyidejűleg egy kis meglepetés is érte, mely Erzsikével való gonosz terveit ismét megbúsította. Állomáshelyéről három hónapra máshová vezényelték el szolgálatára.

Pedig ő már abban állapotott meg, hogy mihelyt tiszt lesz azonnal lefogja magáról rázni tisztársainak gyámkodását, főként főhadnagyának erkölcsi predikációit s rögtön élvezni fogja Erzsikének forró szerelmét. Mert elvégre is a pillangó, ha bármint védjük is a lángtól, előbb-utóbb okvetlenül megperzseli magát. Ha ennél a lángnál nem, hát a másiknál! Beszéljen azután a főhadnagy, a mit akar, mert az mégsem járja, hogy a részére kínálkozó éret gyümölcsöt ne ő szakítsa le, hanem esetleg másnak hagyja.

Most azonban rögtön elvezényeltetése következtében kívánatos terveit egyelőre szegre kellett akasztani.

Alig várta, hogy vezényeltetése véget érjen s állomáshelyére újból visszakerüljön. Akkor majd kiköszörüli a csorbát!

Csakhogy egy újabb meglepő körülmény ismét keresztül huzott Elemér számításán.

Mig ő ugyanis távol volt, azalatt egy ösbecsavarodó öreg ur bukkant fel Erzsike látóhatáran.

Egy gazdag földbirtokos a másik vármegyéből valami ügyes-bajos dologban járt Erzsike atyjánál. Agglegény volt s Erzsike nagyon megtetszett neki. Egy kettőre megkérte kezét s Erzsike, szegény leány lévén, a mamának nem sok rábeszélésébe került, hogy a boldogító igent kimondja. Reálisan gondolkozott, jól tette. Elvégre is a szerelemből magából megélni nem lehet. Ó sem tett egyebet, csak a kedvező alkalmat felhasználva, szegre akasztotta Elemér iránti forró szerelmét. (Ki tudja, idővel hátha leveszi még onnét?)

Nem sokat teketóriáztak. Dispenczió mellett megtartották az esküvőt s az öreg ur úgy elrejtette Erzsiket távoli birtokára, mintha soha sem is lakott volna Elemér állomáshelyén.

Mikor azután Elemér mindenképen megedződve, három havi távollét után, édes remények között hazatért, Erzsikének csak hült helyét találta s miután az is tudomására jött, hogy kezével egy öreg urat boldogított, roppant méregbe jött.

— Így hallgasson az ember erkölcsi predikációkra, — tört ki belőle. Mintha bizony annak az öreg medvének nem épen oly jó lett volna Erzsike, ha velem egy pár édes pástörörát átél, mint így. Bizony helyrehozatlan ostobaságot követtem el. No de csak kerüljön elébem még egy erkölcs predikáló atyafi, tudom megkeserüli!

IDEGENEK ARADON.

— Október 12. —

Fehér Kereszt szálloda. Deutsch Ignácz utazó Budapest. — Fried Jozsef utazó Berlin. — Rozenbaum Jenő utazó Budapest. — Konde Ignácz utazó Bécs. — Burián Ede mérnök Budapest. — Scherz Mór utazó Budapest. — Kohn Albert utazó Budapest. — Dévai Dezsó utazó Budapest. — Dr. Kemény Tivadar ügyvéd Temesvár. — Ruttkay Károly ezredes Szeged. — Schwarz I. főállatorvos Szeged. — Welkovits I. kapitány Szeged. — Kux Adolf utazó Budapest. — Trifon Miklós plébános Ujfalu. — Reif Gyula utazó Bécs. — Izaur Lajos nagánzó Szében. — Deutsch Mór kereskedő Temesvár. — Müller Nándor utazó Budapest. — Schonenschein I. gyáros Temesvár. — Gutman Gyula utazó Budapest. — Braun Henrik utazó Linz.

Központi Szálloda. Jakabffy Dezsó birtokos Kaszaper. — Dr. Schlesinger Zsigmond ügyvéd N.-Szombat. — Ehrengweig Nándor utazó Budapest. — Ujhegyi Gyula utazó Budapest. — Singer Gyula utazó Budapest. — Werner Károly utazó Bécs. — Reiss Károly utazó Budapest. — Oskó Géza utazó Budapest. — Spatz József utazó Budapest. — Rosenberg Miksa utazó Budapest. — Weisz Ármin utazó Brünn. — Gross Bertalan kereskedő Battonya.

Vass Szálloda. Dr. Groza János szentszéki írtkár Nagyvárad. — Grosz József utazó Budapest. — Rozenfeld Herman utazó Budapest. — Hajdu Sándor földbirtokos Karczag. — Kutasi D. utazó Budapest. — König Adél gyógyszerész neje Beel. — Vavricsko József utazó Bécs. — Löw Mór utazó Bécs. — Telsch Izidor kereskedő Bécs. — Lázár Kornél lelkesz Almás. — Groszman Farkas kereskedő Apatin. — Bárdi József utazó Bécs. — Schnitzer József utazó Budapest. — Wirl József kereskedő Bécs. — Nacht Viktor erdőkezelő Zimbró. — Tenner Lajos írtkár Pozsony. — Pekárek József utazó Bécs. — Ples Ignácz kereskedő Orosháza. — Kohn József kereskedő Berza.

Nádor szálloda. Hipud Ferencz kereskedő Budapest. — Dr. Kerényi Béla ügyvéd Arad. — Dr. Farkas Béla ügyvéd Déva. — Schwarcz József utazó Budapest. — Kolozsvári József kereskedő Budapest. — Hasz Vilmos utazó Budapest.

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi október hó 1-től.)

ARADRÓL

Budapest felé indul:

Nagyváradra reggel	5.10
Gyorsvonat reggel	8.18
Személyvonat d. e.	11.20
Személysz. tv. d. u.	3.56
Gyorsvonat délután	4.21
Személyvonat este	9.35

Erdély felé:

Személyvonat reggel	6.35
Gyorsvonat délután	12.11
Soborsing délután	2.04
Személyvonat d. u.	4.30
Radnáj este	6.35
Gyorsvonat este	—

Temesvár felé:

Személyvonat reggel	6:20
Személyvonat d. e.	11.56
Vegyesvonat délután	5.—

Szeged felé:

Vegyesvonat reggel	6.45
Személyvonat d. u.	4.25

Brád felé:

Személyvonat reggel	6.25
Vegyesvonat d. u.	12.06
Borosbesig szv. du.	5.20

ARADRA

Budapest felől érkezik:

Személyvonat reggel	6.05
Személysz. tv. reggel	9.10
Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat este	7.11
Szv. Szolnokról este	9.45

Erdély felől:

Soborsinról reggel	6.59
Személyvonat d. e.	10.50
Radnáról délután	2.36
Gyorsvonat délután	4.06
Személyvonat este	8.57
Gyorsvonat delelőtt	8.23

Temesvár felől:

Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. u.	3.44
Személyvonat éjjel	10.55

Szeged felől:

Személyvonat reggel	8.53
Vegyesvonat este	6.50

Brád felől:

Borosbesről szv. r.	8.03
Vegyesvonat d. e.	11.—
Személyvonat este	7.—

Városi színház.

Bérlet 15. sz.

Paratlan.

Szombaton, 1900. évi október hó 13-án

A görög rabszolgá.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: Owen Hall. Fordította: Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette: Sydney.

SEMÉLYEK:

Antonia . . .	Kőrösi G.	Licina . . .	Török K.
Iris	Felhő Rózi.	Silvius . . .	Nemes S.
Marcus . . .	Fenyéri Mór.	Manlius . .	Hegyessi Gy.
Heliodoros .	Nyilassi M.	Lolius . . .	Szadai F.
Aspasia . . .	Rédel Szidi.	Corius . . .	Czakó V.
Archias . . .	Boda F.	Melanopis .	Tolnainé.
Diomed . . .	Erczkövy K.	Constans . .	Aca Mihály.

Kezdete 7 órakor.

A legnagyobb vidéki napilap most az

ARADI KÖZLÖNY

Tökéletesen pótol minden fővárosi lapot. Arad-, Csanád-, Békés-, Temes-,
Torontál- és Hunyad-megyékben már

a kora reggeli órákban

≡ hírül viszi mindazt, amit a budapesti lapokból csak délután olvashat e vidék közönsége. ≡

Az ARADI KÖZLÖNY

megjelenik naponta **12—14** oldalon, vasárnap **24** oldalon.

Előfizetők kedvezményei:

Minden előfizető értékes és diszes könyvajándékot kap karácsony napjára.

Minden előfizető ingyen kapja vasárnaponként az „**Ország Világ**” című képes hetilapot, ha kezelési és postaköltség fejében negyedévenként 75 krt beküld az Aradi Közlöny kiadóhivatalának.

Gyűjtők kedvezményei:

Aki az Aradi Közlönynek 1 negyedéves előfizetőt szerez: ingyen és bérmentve kapja meg **Murai Károly** pompás adomagyűjteményét.

Aki az Aradi Közlönynek 3 előfizetőt gyűjt: ingyen és bérmentve kapja meg **Bartók Lajos** „**Téli Regék**” című diszművét, melynek bolti ára 30 korona.

Aki az Aradi Közlönynek 5 előfizetőt gyűjt: ingyen és bérmentve kapja meg **Mikszáth Kálmán** „**Jó palócok**” című nagyszerű diszművét, melynek bolti ára 50 korona.

November elsején két óra belépő előfizetőknél, ha az előfizetési összeget októberben beküldik: a lap a beküldés napjától novemberig ingyen jár. — Előfizetési ár nov.—decz. hó végéig helyben 4 korona, vidékre 4 kor. 80 fill.

Beküldött czimekre tiz napig küld mutatványszámokat

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

KASSOWITZ FÜLÖP

férfi-, fiu- és
gyermek-ruha
raktára

ARADON, Andrassy-tér 9., a Minorita-templommal szemben.

Mérték utáni megrendelések pontosan és izlésesen eszközöltetnek.

Az „Aradi Közlöny“ 234. és 236-ik lapszám alatti árverési hirdetményben közzétett bor-eladás, az aradi törvényszék végzése folytán meg nem tartatik.

Traub Kálmán,
zárgondnok.

2904

olcsón akar vásárolni

pontos órát,
aranyeműt
és mindenféle

ékszertárgyakat,

az menjen

Deutsch Izidorhoz

órák, ékszerész Templom-u., Minorita-palota.

Ugyanott tört aranyak, ékszertárgyak és zálogcédulák megvételnek. 2508

637—1900. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a felsőmarosparti 11. számú 646 egész 90/1100 négyszögöl és a 0 számú 898 négyszögöl területű falerakó helyeknek 1900. évi nov. hó 1-től 3 évre való bérbeadása iránt folyó év október hó 15-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár:

1. a 11. számú területre 60 fillér,
2. a 0. számú területre 40 fillér,
négyszögölenként számított évi bér.
Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1900. évi október hó 1-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

613—1900. g. sz.

Hirdetmény.

A nagym. m. kir. földmívelésügyi miniszterium 70000/1900. sz. körrendelete nyomán közhírré teszszük, hogy az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszők és oltványok árjegyzéke és az eladás feltételeiről szóló hirdetés a városi kamarási hivatalban megtekinthető, a mely hirdetésnek egy-egy példánya a rendelést tenni szándékozók által el is vihető.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1900. évi október hó 1-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

Magyar kir. államvasutak igazgatóság.

40267. F. IV. szám.

Hirdetmény.

A kézbesíthetetlen és fölös szállítmányok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés útján, d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teheraru raktáraiban a következő napokon kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghívatik.

állomás	1900. október
Budapest nyug. p. u.	18-án
Szeged	19-én
Arad	19-én
Győr	22-én
Pozsony	22-én
Debreczen	22-én
Budapest Dunapart	25-én
Szatmár Németi	25-én
Kassa	25-én
Szabadka	29-én
Miskolcz göm. p. u.	29-én
Zágráb	29-én
Budapest Józsefv.	30-án
Pápa	30-án
Kolozsvár	30-án
Eszék	31-én
Nagyvárad	31-én
Pécs	31-én

Budapest, 1900. évi október hóban.

Az igazgatóság.

Magy. kir. államv. igazgatóság.

143397—40266 F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműk, botok, napernyők, és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Debreczen állomáson f. é. október hó 17-én d. e. 9 órakor.

Szeged állomáson f. é. október hó 23-án d. e. 9 órakor.

Arad állomáson f. é. október hó 30-án d. e. 9 órakor.

Budapest, 1900. évi október havában.

Az igazgatóság.

Okleveles jegyző,

ki a legkomplikáltabb ügyek rendezésére is vállalkozik, napidij mellett, esetleg végrehajtások eszközölésére is, azonnali

alkalmazást keres.

Czim: Nagy Antal, Elek község.

3190—1900. pm.

Pályázati hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a nagyméltóságú magyar királyi földmívelésügyi miniszterium folyó évi szeptember hó 13-áról kelt 8347—1900. eln. sz. leiratával az 1901 évi január hó 1-én betöltendő állami állatorvosi állásokra a pályázatot kiírta.

A pályázati kérvények folyó évi október hó 15-ig nyújthatók be, és pedig azoké, kik jelenleg közszolgálatban állanak nálam, kik pedig közszolgálatban nem állanak közvetlenül a nagyméltóságú földmívelésügyi miniszteriumnál.

A pályázati egyéb feltételei hivatalomban a nivalatos órák alatt bármikor betekintheők.

Aradon, 1900. évi szeptember hó 18-án.

Salacz,
kir. tan. polgármester.

649—1900. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a szin és bérház épület déli sarkán fekvő bolt és 3 számú két szoba és megfelelő melléképületekből álló lakásnak folyó évi nov. hó 1-től kezdve 3 évre való bérbeadása iránt folyó év október hó 15-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár 2400 korona évi bér és 14 kor. 40 fillér vízhasználati díj.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1900. évi október hó 8-ik napján tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

Birtokosok és gazdák

egybehangzó jó véleményt adnak kipróbálás után a

Somogyi Géza-féle szabad. állattáporról,

a mely rendszeresen adva, az állat szervezetére igen jó-tékony hatással bír, mert rendben tartja az emésztési szerveket, fokozza az étvágyat, ez által az állatnak a rendszeres vérkeringése megóvja a betegségtől és elősegíti a hizást, miáltal az hamarabb eladásra kerülhet, a mi anyagiilag igen nagy előny.

Számos elismerő és köszönő levelek megerősítik a fentieket, melyekből csak az alantit közlöm:

Tekintetes Somogyi Géza úrnak Arad.

Ertesítem, hogy az ön gyártmányát képező állattáporot kipróbálva, azt az állatok, — kiválcog pedig a sertések táplálásánál jónak találtam, — s úgy az állat emésztésére, valamint az esetleg fellépő betegség gyógyítására és meggátolására bárkinél is a legmelegebben ajánlom.

Székesfehérvár, 1900. február 24.

Tisztelettel:

Pauer István,
Székesfehérvár sz. kir. város
állatorvosa.

Ennélfogva egy gazda sem mulassza állatainál a Somogyi Géza-féle állattáporot alkalmazni, mely csak akkor valódi, ha a 13.652. sz. szabadalmi szám és az itt látható védjegy rajta van a csomagon és a dobozon. Egy csomag 18 kr., egy negyed kilós doboz 45 kr., egy fél kilós doboz 90 kr.

Kapható Aradon: Földes Kelemen gyógyszerész úrnál, Vojtek és Weisz drogouista, Kles Ármán, Fejér Gyula, Karácsonyi Antal, Daimel Lajos, Pollák József, Nagy Farkas, Ring Zsigmond, Weisz Dávid, Ferber Lajos urak fűszerkereskedésükben és úgy Aradon, mint Aradmegyében bármely üzletben. 2341

VÉDJEGY.

13652. sz. szabadalom.

Igen tisztelt Uram!

Az ön által gyártott m. k. szabadalmazott állatok emésztését elősegítő porát úgy sertéseimnél, valamint teheneimnél alkalmazva, tapasztaltam, hogy azoknál az emésztést kitűnően elősegítette és sertéseim közti ezen por használatára folytán sertésvész vagy egyéb betegség nem fordult elő, dacára annak, hogy a szomszéd udvar vész fertőzött volt. Ennélfogva ezen por a legmelegebben ajánlhatom.

Majlátfalván, 1899. évi okt. hó 14-én.

Tisztelettel: Deák Lajos, jegyző.